Napisao
F. NEUPEN D. I.

Preveo
M. KULUNČIĆ D. I.

LJUBIMO ISUSA

22384

F. NEPUEN D. I.

LJUBIMO ISUSA

PREVEO M. KULUNČIĆ D. I.

ZAGREB 1937

S dopuštenjem Nadb. duhovnog stola u Zagrebu 26. IV. 1937. broj 3433 i Starješinstva Družbe Isusove u Zagrebu, 15. IV. 1937. broj 72.

UVOD.

Ovu pravu biser-knjižicu preveo je na talijanski P. Pavao Segneri D. I. I da je učini još savršenijom, dodao joj je treći dio, koji sadržaje osam plodova ljubavi prema našem Gospodinu Isusu Kristu, što ujedno sačinjavaju neprevarljive znakove, po kojima možemo upoznati, ljubimo li zaista našega Gospodina.

Isti je Segneri napisao i prekrasan uvod ovomu djelu, što ga evo ukratko prevedosmo:

Dužni smo da ljubimo našega Gospodina Isusa Krista, jer njega jedinoga ljubi odvijeka Otac nebeski. Vječni Otac ga je samo zato poslao na svijet, da ga ljudi ljube. Samo zato je govorio u Novom Zavjetu, da ga preporuči našoj ljubavi. Samo utoliko ljubi ljude, ukoliko pripadaju Isusu Kristu. Samo toliko ih ljubi, ukoliko ljube Isusa. Napokon samo one preodređuje za vječno blaženstvo, koji su slični Isusu.

Sam Isus Krist samo zato je došao na svijet, da ga ljudi uzljube. Ova je ljubav bila poglavita svrha sviju njegovih misli i želja, sviju njegovih djela i patnja. On tvrdi, da je samo zato došao na zemlju, da zapali u srcu sviju ljudi oganj svoje božanske ljubavi. »Oganj sam došao da bacim

na zemlju, pa što hoću, nego da se zapali?« (Lk. 12, 49.)

Cilj je svega djelovanja Duha Svetoga u duši našoj, da upoznamo, ljubimo i nasljedujemo našega Gospodina Isusa Krista. On sam nas osigurava, kad nam govori u sv. Evanđelju, da je poglavita svrha dolaska njegova, da svjedoči za Isusa pred ljudima, da utisne spoznaju Isusa u pamet njihovu, i ljubav u srce njihovo. »A kad dođe Utješitelj, kojega ću vam poslati od Oca, Duha istine, koji od Oca izlazi, on će svjedočiti za mene.« (Iv. 15, 26.)

Napokon mi smo samo utoliko kršćani, ukoliko smo sjedinjeni s Isusom Kristom. A nismo posve s njim sjedinjeni osim po ljubavi, kojom ga ljubimo i po savršenom jedinstvu duha i srca, što je neprevarljivi znak ljubavi prema Isusu. Zato bi trebalo da ljubav prema Isusu bude jedina svrha sviju naših želja, predmet sviju naših misli, poglavito zanimanje našega života, cilj sviju naših briga. Nije li Isus jedina nada i spasenje roda ljudskoga tako u vremenu, kako i u vječnosti?

Kolika je dakle vrijednost ove knjižice, koja na vanredni način promiče spoznaju i ljubav prema Isusu! Uvidio je to i naš otac Kanižlić, koji je prvi ovu knjižicu na hrvatski preveo. Budući da je toga izdanja nestalo, evo sada novi prijevod s novim dodatkom trećega dijela od o. Segnerija na čast preljubeznome Srcu Isusovu.

O LJUBAVI ISUSA I KAKO JE MOŽEMO STEĆI.

PRVI DIO.

Osam uzroka, kojima možemo pobuditi ljubav prema Isusu Kristu.

1. Uzrok.

Moramo ljubiti Isusa Krista, jer je mio.

Sve što je krasno, sve što je savršeno, to je i ljubezno; sve što je neizmjerno krasno i neizmjerno savršeno, to je i neizmjerno milo. Zato blaženi, koji jasno gledaju krasotu i savršenost Božju, nužno ga ljube i ne mogu a da ga ne ljube, i ljubili bi ga neizmjerno, da mogu.

Zar ne bismo bili prinuždeni, da te ljubimo, moj Isuse, da često promatramo i točno poznajemo tvoja savršenstva? Jer u tebi su sva savršenstva stvorena i nestvorena, čovječja i božanska, duhovna i stvarna, apsolutna i relativna i dosljedno sve ono, što ne bi samo zadovoljilo našu dušu i priteglo naše srce, nego i zadovoljilo naše želje i privuklo naše osjećaje; riječju, sve ono što nas sili, da te ljubimo. Zar to nije čudo,

što te ne ljubimo uz toliko poticala na ljubav?

Isus je Bog. Dakle su njegova krasota, njegova dobrota, njegova moć, njegova mudrost, njegova svetost, sva njegova savršenstva neizmjerna. Dakle ti nalaziš u njem, dušo moja, što utišava želje tvoje, bile one još tako goleme, što umiruju srce tvoje, što ne može posve zadovoljiti nijedno stvoreno dobro. Što lutaš dakle i što tražiš drugdje? —

Ali Isus je i čovjek: tijelo i narav slična našoj, što je primio i kao takav učinio je ove krasote i savršenstva, premda su božanska, stvarnima, očutljivima, prilagodio ih je našoj slabosti, primjerio ih je našoj osjetljivosti. Kako se možemo dakle ispričati, ako ne ljubimo Isusa, premda smo osjetni i tvarni i privezani sjetilima, budući da nam Isus Krist predstavlja za ljubav sebe kao Boga-Čovjeka, kao duhovno osjetnoga, te zato sposobna da zadovolji i dušu i srce i razum i sjetila; uopće je takav, da raspršuje sve što nas smeta da ga ne ljubimo, ne častimo, ne volimo. Zašto dakle ne rasprši zapreke? Zašto prouzroči baš protivno? Što će on suditi? Što drugo, nego da je isto tako neshvatljiva ljudska zloća i nećutljivost čovječjeg srca prema Isusu, kao što je neshvatljiva dobrota i krasota Božja.

Bog je takva stvorio čovjeka, govori sv. Augustin, da je sastavljen iz dva posve protivna dijela, jedan je duhovan a drugi posve stvaran, da može u Bogu naći sve, što jedan i drugi dio usrećuje, nije potrebno da dijeli ljubav srca svoga među Bogom i stvorovima, nego nalazi u čovječanstvu Isusovu, što može usrećiti njegovu sjetilnost; a u božanstvu što mu zasjećuje razum i srce, te tako svega ga usrećuje u ljubavi k Isusu.

I zaista, ako nam malena ljepota i najmanja savršenost, što vidimo u kukavnim stvorovima zatravi oči i zabliješti razum, te začara srce; kakva je ona ljepota, koja pokazuje skup svake ljepote i svake savršenosti, božanske i čovječje, duhovne i stvarne, što se nalaze u tebi, o moj ljubezni Isuse, a da ipak nije u stanju da uspiri našu ljubav? Kolika ludost! Kolika sljepoća! Kolika tupost! Ili zar nije tako? Jer u istinu tko može pojmiti, da nas ne može na ljubav pobuditi ono, što je puno milije, nego što možemo vidjeti, a Isus ima sve u sebi, što može našu ljubav uspiriti, a ipak samo njega ne ljubimo. A što velim, da ga ne ljubimo? Dapače ga ne cijenimo i zabacujemo ga.

Ovu žalosnu sljepoću je Prorok gledao i oplakivao ovim nježnim riječima:» Čudite se nebesa i zgrozite se i zaprepastite se!« veli Gospodin »Jer dva zla učini moj narod: ostaviše mene, izvor žive vode, i iskopaše sebi studence isprevaljivane, koji ne mogu da drže vode.« (Jer. 2 12. 13.) Eto što nam se događa svaki dan, kad ostavljamo Isusa, neizmjerno miloga i bježimo za nevoljnim stvorovima, koji nas ne zadovoljavaju, kojih ljubav mjesto da nas usreći, unesrećuje nas i ogrešuje.

Ovaj strašan nered, ova vanredna glupost, što se ne da razumjeti, ali se zapaža

svaki dan, ranjava u živo duše, koje u istinu ljube našega Gospodina. To je što bismo i mi gorko oplakivali, da i nijesmo i sami krivi. To je, što je do skrajnosti mučilo Katarinu od Genue, Tereziju, Mariju Magdalenu Pazisku, te ih dovelo višeput do smrtne borbe, kada su pomišljale, kako ljudi ne ljube Boga: tu neizmjernu ljubaznost. To je dovelo svece do vapaja u njihovoj ljubavi i boli: Ljubav ne ljube, Ljubav ne ljube! I zaista, dokle ćete vi, sinovi ljudski, u duši slijepi, u srcu otvrdnuti, te ne vidite ljepotu; ne ljubite ljubav? Sve dotle će to biti, o moj mili i klanjanje vrijedni Isuse, dokle ti sam, koji si svijetlo svijeta ne prosvijetliš, usposobiš i okrijepiš našu dušu, da te uzmogne upoznati; doklegod ne ocijepiš, ne očistiš, ne ugriješ naše srce te uzmogne ljubiti te, uzmognemo ne samo gledati tvoju ljepotu, nego i srcem ocutjeti silu tvoje ljubavi, i priznamo, da nema druge ljepote, savršenosti i miline do tvoje, i dosljedno, kako ti jedino zaslužuješ da te ljubimo.

2. Uzrok

Moramo ljubiti Isusa, jer je on nas ljubio

Kako je ljubav jedina cijena, kojom se ljubav može steći, tako je najkrepčije sredstvo kojim ćemo doći do te ljubavi: ako ljubimo. Kolikom ljubavlju moramo dakle

ljubiti Isusa. koji nas je ljubio, koliko je samo mogao! On nas je neizmjerno više ljubio, nego što mi ljubimo sebe; većma nas ljubi, nego bismo mi mogli ljubiti sebe. Ako bi se svi ljudi sjedinili i sve sile svoje sakupili u ljubavi prema sebi, njihova bi ljubav bila manja prema ljubavi, što je Isus ima prema nama, nego što je jedna kapljica vode prema neizmjernom oceanu. Kažem, da je veća ljubav Isusova. Kada bismo sjedinili u jedno srce svu ljubav, kojom svi sveci, svi anđeli i sama presveta Djevica kroz cijelu vječnost ljube Boga, to bi bila manja od ljubavi, kojom nas Isus ljubi, jer je sva ona ljubav ograničena, dočim ljubavi Isusovoj nema granica.

Zato sv. Ivan, kad govori o ljubavi Gospodina našega Isusa Krista prema ljudima, veli, da je vanredna: da mu je ljubav iscrpla njegovu moć, i premda je Bog i svemoguć, ipak je iscrpao svoje sile, da ne može većma ljubiti ljude: „Jer je ljubio svoje, koji su bili u svijetu, do kraja ih je ljubio.« (Iv. 13, 1.)

Zaista ako promatramo Isusa kao Boga, zar nas nije ljubio vanredno, kad je kroz cijelu vječnost svaki čas mislio na nas vazda snovao o nama; neprestano nas ljubio djelotvornom ljubavlju, kako je poslije dokazao tako izvanrednim djelima? Promatramo li ga kao čovjeka, zar nije ljubav, kojom je od prvoga časa svoga života sve do zadnjega daha vazda na nas mislio; svaki je njegov pokret, bio pokret njegove ljubavi prema nama? Zar nije vanred-

na ljubav, kojom je većma ljubio nas od svoga počinka, od svoje slave, od svoje radosti, od svoga života, što je sve žrtvovao, da si steće našu ljubav prema sebi? Zar nije vanredna ljubav, što je sve žrtvovao rado i s uživanjem? Ljubav koja mu osladi tako mučnu žrtvu sama sebe, samo da nam pomogne? Zar nije vanredna ljubav, kojom je pripravan — kako je jednoj svetoj osobi (sv. Margareti) izjavio — da za svakoga čovjeka obnovi sve one žrtve, što je učinio za rod ljudski, kad bi bilo potrebno za spasenje i da si steće ljubav svakoga?

Iz svega ovoga slijedi, da je ljubav Isusova, kojom je nas ljubio za života svoga, tako golema bila, da joj je slobodan mah dopustio, te da nije zapriječio svojim božanstvom, umro bi od silne ljubavi prema ljudima. Zaista koliko bismo morali ljubiti Isusa, kada je umro za nas od silne ljubavi? A zar nijesmo dužni ljubiti Isusa, što je na čudnovati način sačuvao život svoi od silne ljubavi, da ga žrtvuje na križu za nas smrću sramotnom i mučnom?

A i ona ljubav, kojom je Isus ljubio Boga, i koja se na prvi pogled čini, da se razlikuje od ljubavi prema nama, ako je dobro uočimo, sva je ta ljubav i ljubav prema nama. Jer Isus bijaše posrednikom kod Božjeg Veličanstva za naše dugove, prikazao je Bogu svoju Ljubav u ime naše, da zadovolji za naše uvrede. Još je veća ljubav, kojom nas je Isus ljubio, kad je mjesto nas ljubio Boga. Zar se možemo većma žalostiti, nego kad gledamo kako smo nevoljni u ljubavi

prema Bogu? Zato treba da smo veoma zadovoljni i da smatramo velikim dobročinstvom, što smo našli osobu, koja mjesto nas i u ime naše ljubi Boga, što bismo mi morali činiti. To većma, što ta osoba puno više i to mjesto nas i u naše ime ljubi Boga, što bismo mi sami željeli da ga ljubimo. Ako mi malo ljubimo Boga, ima Bog mnogo vrijednih sluga, koji ga većma ljube nego mi; ali ga ipak ne ljube toliko, koliko bismo željeli, i ne ljube ga s naše strane i za nas. A eto u Isusu smo našli, koji tako silno ljubi Boga, kako bismo željeli i to u naše ime i mjesto nas.

Ona slava, kojom je Isus proslavio svog velikog Oca, čini se na prvi pogled da nije za nas učinjeno dobročinstvo a ipak je to veće dobročinstvo nego što bismo mogli i pomisliti. Ono je veće nego što nas je izbavio iz pakla ili što nam je zasložio nebo. Duša, koja se iskreno kaje za svoje grijehe, može nešto pojmiti toliko dobročinstvo. Ona više žali što je Boga uvrijedila, nego što je pakao zaslužila ili raj izgubila. Zato je veća utjeha za taku dušu, kada pruža naknadu za uvredu Bogu nanesenu, nego što daje zadovoljštinu za vlastiti grijeh. Kad dakle promatra, da je Isus vratio Bogu čast, što mu je ona oduzela svojim grijesima, zar ne će zato većma ljubiti Isusa nego zbog svih drugih dobročinstva? Zar ne će držati ovo za veće dobročinstvo, nego li oslobođenje od svih drugih zala? »Zaista, moj Isuse (reći će ova duša, kad se iskreno kaje za svoje grijehe) ti si me riješio od tolikih zala, koje sam

zaslužila za moje grijehe.« Veliko je to dobročinstvo, ali za još veće držim, što je mjesto mene izbrisao zloću, kojom sam obešćastio Boga. Ovo je najveće dobro, što sam ga primio od moga milog dobročinitelja, što je naknadio čast, koju sam oduzeo Bogu.

Uistinu je tako. Jer kad bismo iskreno žalili svog prijatelja, koji je po nesreći ranjen, bez dvojbe bi nam veću uslugu učinio onaj, koji bi balsamom ublažio ranu prijatelja, nego li onaj koji bi nastojao da nas samo tješi riječima.

Obraćajući se na te, o moj božanski Spasitelju, kad ne bi bio tako mio, koliko zaista jesi; kad nam ne bi nikakva dobra učinio; kad ne bi tolika zla pretrpio; kad nas ne bi oslobodio od još većih zala, zar bismo se mogli svladati te ne vratimo ljubav za ljubav i svom silom te ljubili? Voliš i živinče, koje je privrženo, koje na svoj način pokazuje svoje usluge prema nama. Zar samo ljubav Isusova, koji je vječan, neizmjeran, nesebičan, nema toliko sile te uspiri u nama ljubav ljubavlju, nego čak za ljubav vraćamo prezir i uvrede? Zar to nije strašna nezahvalnost? Ne dopusti, moj Isuse, da to ikad učinim! Ne daj da živimo, a da te ne ljubimo, kako smo to činili do sada; uništi srce naše, koje je tako sklono stvorovima, a tako hladno tebi.

I zaista, moj Isuse, ako bi zapitao napose svakoga od nas, kako si zapitao sv. Petra: »Ljubiš li me?«, što bismo ti kazali?

Možda bismo u svojoj sljepoći ili drzovitosti odgovorili sa sv. Petrom: »Ti znaš da te ljubim.« (Iv. 21) Zar nas ne bi naše srce potajno ukorilo, da neistinu govorimo? Jer zaista kad bismo te, moj božanski Spasitelju ljubili, zar bismo tako malo mislili na te? Zar bismo se tako malo bojali tebe uvrijediti? Zar ne bismo više revnovali za tvoju slavu, brinuli se za tvoju čast, žalostili se za uvrede, što ti se danomice nanose? Zar bismo bili onda tako nemarni da te potražimo, zar bismo se opirali tvojoj milosti, nezahvalni bili za tvoja dobročinstva, prezirali tvoja načela? Zar bismo tako mlitavo nasljedovali tvoje primjere? Zar bismo toliko izbjegavali stvari, koje si ti cijenio, ljubio i jedino vršio, dok si na svijetu boravio, naime poniženja i patnje, premda znamo, da nas samo ova sredstva, čine sličnima tebi, pa ti tako dokažemo da te ljubimo, te tako znamo tvoju ljubav?

I unatoć svega ovoga Isuse moj, usuđujemo se kazati da te ljubimo i ne bojimo se da ćemo protuslovit istini i vlastitim čuvstima, kad promatramo u kolikoj je opreci naš život s našim riječima? Samo ti Gospodine, možeš u sklad donesti moje riječi s mojim djelima, jezik sa srcem; samo ti možeš učiniti, da uzmognem uistinu reći: »Gospodine, ti znaš da te ljubim.«

3. Uzrok

Moramo ljubiti Isusa, jer on goruće želi da ga ljubimo.

Kad mi veoma želimo prijateljstvo ljudi, to biva ili iz ljubavi što u tom nalazimo, ili iz koristi kojoj se nadamo, ili iz časti što nam to donosi, ili iz poštovanja što time pred svijetom stičemo. Nijedan od ovih razloga nije sklonio Boga da tolikom željom traži prijateljstvo čovjeka, jer je čovjek nevoljan i nevoljno je slabo njegovo prijateljstvo takvo osobito prema Bogu. Napokon ako ljubimo Boga ili ne, on nije zato ni manji, ni blaženiji, ni potrebniji kakva dobra. Kad bismo vidjeli silnu revnost, kojom Bog traži prijateljstvo čovjeka, rekli bismo, veli sv. Toma, rekli bismo da je čovjek Bog samoga Boga, i da neizmjerno blaženstvo Stvoritelja ovisi o stvorenju, kao da je čovjek Bog Bogu.

Čini se, da bi to za nas mnogo bilo, kad bi se Bog zadovoljio da ga ljubimo, i mi bismo morali to cijeniti kao posebnu milost, što se Bog spušta k nama. A gle! što vidimo? Isus Bog—čovjek silno želi naše prijateljstvo i veoma zapovijeda neka mu budemo prijatelji.

Veličanstvo kraljeva nadopunjuje nas tolikim strahom i poštanjem da nam uguši čuvstvo ljubavi, ili barem ne dopušta nam, da ga očitujemo. Čovjek, koji nije odlikovan kao ljubimac, te bi se usudio reći kralju: »Ja te ljubim«, nazvali bi ga ili drzovitim ili smiješnim, te bi ga zato

ili prezreli ili mu se narugali. Ali Božje veličanstvo, pred kojim su kraljevi ništa kao i mi, ne ravna se tako strogim pravilima; ne samo da nam dopušta, nego nam zapovijeda neka ga ljubimo, pa ne samo da ga ne ćemo uvrijediti ili ozlovoljiti, ako mu kažemo svaki čas: »Ja te ljubim, Bože moj!«; njemu će to veoma goditi, ako to češće opetujemo, premda za to zna.

David se divi tomu, što se Bog dostoji sjetiti se čovjeka: »Što je čovjek, da ga se sjećaš?« (Ps. 8.) Job se snebiva, što se Bog dostoji pogledati ga: »I na takvoga otvaraš oči svoje?« (Job. 14.) Ali što svako čudo nadilazi jest, što se toliko spušta te srcem svojim ljubi nevoljno stvorenje svoje: »Šta je čovjek da ga mnogo cijeniš i da mariš za nj?« (Job. 7. 17.) A što istom da reknemo, kad gledamo, kolikom željom iščekuje, da ga ovaj njegov stvor ljubi? Ovu želju, ovo čeznuće tumači nam sv. Pismo na stotinu mjesta. To nam kazuje knjiga Poslovica, kad velikim čeznućem izgovara nestvorena Mudrost i vapije ljudima: »O ljudi, k vama vapijem!« (Posl.7.) Ganutljivo je, kad moli: »Daj mi, sine, srce svoje!« (Posl. 23.) To znače riječi u Pjesmi nad Pjesmama, gdje u osobi Isusa zaručnik ganutljivo zove zaručnicu, vjernu dušu, da ga ljubi, zagrli i otvori mu vrata srca svoga: »Otvori mi, sestro, moja zaručnice!« (Pjesm. 3.) Ovu ljubav prema nama tumači Isus u sv. Evanđelju u zgubljenoj ovci; žali, kad ju je izgubio, a opet se raduje, kad ju je našao. Ovu ljubav očitova prema nama, kad je vapio na križu: »Že-

dan sam!« Nije time očitovao tjelesnu žeđu, koliko želju da ga mi ljudi ljubimo. Tu želju je očitovao, kad je tri puta zapitao sv. Petra: »Simone Ivanov, ljubiš li me?«

Zaista nam Gospodin Isus Krist nije mogao sjajnije dokazati svoju želju da ga ljubimo, nego što je učinio. A nije se ni time zadovoljio, on nas obvezuje svojim dobročinstvima, da ga ljubimo: »U svemu se obogatiste u Kristu.« (1. Kor. 1, 5.) Zove nas krasnim obećanjima: »U mene je bogatstvo, da obogatim one, koji me ljube.« (Posl. 8.) Potiče nas neprestano svojim nadahnućima: »Evo stojim na vratima i kucam.« (Otkr. 3.) Obvezuje nas svojim zapovijedima, da ga ljubimo: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim.« (Mk. 12, 30.) Sili nas na neki način i prijetnjom: »Tko ne ljubi ostaje u smrti.« (Iv. 3, 14.) Napokon sve što je učinio u naravskom i svrhunaravskom redu smjera na to, da nas potakne, da ga ljubimo. A sada velim: Goruća želja i opetovane ozbiljne prošnje bile i neugodnog čovjeka, prisile nas često te mu damo, što ište od nas, premda to ne bismo rado učinili. A tolike prošnje Isusove, kojima on traži našu ljubav, zar da nas ne sklone te ga ljubimo njega, u kome je sva naša sreća?

Ti mi zapovijedaš, Gospodine, da te ljubim, govori sv. Augustin, i ako to ne činim, prijetiš mi se velikim kaznama, može li me svijet tako kazniti, kako ti, ako te ne ljubim? O Bože moj, ako me hoćeš da prestrašiš, nemoj mi se prijetiti paklom, prijeti se samo, da ne ću gorjeti plamenom ljubavi tvoje, jer ova je prijetnja puno strašnija od hiljadu pakla. Jer ako bi u pakleni oganj mogla pasti jedna iskrica tvoje ljubavi u srce prokletih, pakao ne bi više za njih bio pakao, nego pravi raj; i obratno, ako bi blaženi mogli biti na nebu bez tvoje ljubavi, raj ne bi bio više za njih raj, nego pravi pakao.

Čini mi se, o moj Isuse, kad ispitujem moje srce, da želim e te iskreno ljubim. Zašto dakle da te ne ljubim, kad i ti želiš, i to puno većma nego ja, da te ljubim? To je bez sumnje zato, jer moja želja nije djelotvorna i iskrena kao tvoja. Ti mi možeš, Isuse moj, dati ozbiljnu želju da te ljubim, ti mi možeš udijeliti tvoju ljubav jer ja nemogu željeti da te ljubim, kako si zaslužio, a još manje bez tebe steći tu ljubav.

4. Uzrok.

Treba da ljubimo Isusa, jer nam je dao ili zaslužio prevelika dobra.

Apostol govori ne bez razloga, da nas je Isus Krist tolikim obiljem obogatio, te sve imamo, što si samo zaželjeti možemo: »U svemu obogatiste se u Kristu, tako da vi nemate nedostataka ni u jednom milosnom daru.« (1. Kor. 1, 5. 7.) On sam, koji nam je stekao ta dobra, može posve shvatiti množinu i veličinu tih dobara i on sam nas može osposobiti te posve upoznamo jedno i drugo.

Da na neki način shvatimo broj, dosta nam je reći ovo: Mi smo od Isusa primili sva dobra naravi, milosti i slave. Isus nam je dao neizmjerna dobra otkupljenja, predređenja, zvanja, opravdanja i krunu sviju drugih milosti: slavu.

Zaustavimo se kod otkupljenja, što je početak sviju drugih dobara i sva druga sadržaje u sebi. Isus je htio da bude naš Otkupitelj od početka pa sve do zadnjega časa svoga života. On je samo na nas mislio, samo za nas djelovao, patio, trudio se, samo za nas živio. Svaki je korak samo za nas učinio, svaku riječ za nas izustio, svako čudo, svaki uzdah, svaku suzu, svaku kapljicu krvi za nas prolio. Zar možemo izbrojiti dobročinstva Isusova i naše dužnosti, što ih imamo prema njemu? Zar možemo izbrojiti sve kucaje srca njegova i misli duše njegove, kojima je vazda na nas mislio? On je sve časove svoga života za nas posvetio.

Da nijesi za me, moj Božanski Spasitelju, svaki uzdah učinio, svaku suzu prolio, svaki kucaj svoga srca posvetio, dužni bismo bili neizmjerno te ljubiti, jer je svako djelo tvoje od neizmjerne vrijednosti, jer ono pripada drugoj Božanskoj osobi. Što dakle da reknemo, što da mislimo, kad gledamo, da si sve to za nas učinio? Moramo priznati, da si nas neizmjerno zadužio, te zato da nas neizbrojni i neizmjerni razlozi obvezuju da te ljubimo, i to neizmjerno, ako bi bilo moguće.

Isus nam je stekao milost, prijateljstvo s Bogom, sinovstvo Božje, baštinstvo vječnoga blaženstva. Sva dobra nam je zaslužio, što svaki dan dobivamo od Boga. Iz ljubavi prema Isusu nas Bog uzdržava, brani i sudjeluje s našim činima. Od Isusa primamo sve milosti, prosvijetljenja i nadahnuća, dobre misli i pokrete, da sudjelujemo s milosti, obranu u pogibeljima, jakost u napastima, strpljivost u bolima, ustrajnost u dobru: »U svemu obogatiste u Kristu.« Po njemu, kao po našoj glavi, postadosmo uda njegova. Kad dakle neprestano teku dobra i milosti s glave na uda, zar nije pravedno, da uda neprestano vraćaju ljubav i poštovanje prema izvoru, iz kojega primaju tolike milosti, i bez kojega ne bi mogli ništa dobra učiniti? To nam je rekao Isus: »Bez mene ne možete ništa učiniti.« I kao što loza ne može nikakva ploda donesti, ako nije s trsom spojena; tako ni mi ne možemo nikakva dobra učiniti, ako nijesmo s Isusom sjedinjeni.

Ova su dobročinstva preznamenita ne samo zbog mnoštva, nego osobito i zbog toga, što su, činila se još tako malena po sebi, neizmjerne vrijednosti zbog osobe, kojoj pripadaju, a osobito zato, što su potekla iz neizmjerne ljubavi i što nam stiču neizmjerno blaženstvo.

Svako je djelo Isusovo oduvijeka, ne samo zato jer potječe iz vječne ljubavi Božje, koji je oduvijeka odlučio, da će to za nas učiniti, nego i zato jer to vodi u vječno blaženstvo.

Sva su dobročinstva Isusova posebna, i ona koja se čine da su općenita. Mi hoćemo po našoj naravi, da se postupa s nama posebnim obzirom, što dolazi iz samoljublja i skrivene taštine, što ljubi odlikovanje; zato nam se više puta odlikovanje većma sviđa pri dobrom djelu, nego samo djelo, koje, premda je golemo, gubi pred nama u vrijednosti zato, jer je svima općenito. Ali kod dobročinstva Božjih nije tako. Ovi premda su općeniti za mnoge, ipak su i posebni za svakoga nas. Osobito zato, jer su dobročinstva Božja kao i ljubav njegova, koja se ne dijeli i ne umanjuje zato, što sve ljubi, poput sunca, što obasjava cijeli svemir, a ipak tako rasvjetljuje svaku stvar kao da samo nju prosvjetljuje. Zatim dajući nam milosti, premda su općenite i za sve, daje ih posebnom pažnjom na nas, kao da bi ih samo nama davao, a ne i drugima. I napokon, jer mu je tolika dobrota prema nama, da bi nam podijelio svoje darove, ako i ne bi bilo nikoga izvan nas, koji se imaju njima okoristiti. Zato sv. Pavao sudio je, da je dužan priznati darove Božje istom zahvalnošću, kao da je Isus Krist samo za njega umro: »Ljubio me je i predao je sebe za mene.« (Gal. 2, 20.)

Dobročinstva Isusova nijesu samo neizmjerna, vječna, posebna, nego su i neprestana. Njegova se dobrota nikad ne umara, čineći nam i opsipajući nas neprestano dobrima tako, da ne možemo izbrojiti časove našega života s našom nezahvalnošću.

Napokon Isus nas je zadužio nesamo dobrima, koja nam sada daje, nego i svim onima, koja će nam dati kroz cijelu vječnost,

ako smo preodređeni, kako se nadamo. A nesamo ona koja će nam dati, nego nas je zadužio i onim dobrima, koja nam je namijenio dati, a mi smo ih osujetili svojom nevjernošću i protivnosću: »U svemu se se obogatiste u Kristu.« Promislimo li, da dobročinstva imadu čudnovatu silu, te pritegnu srce, pa su nerazumni stvorovi zahvalni svojim dobročiniteljima, kolikom zahvalnošću treba da napune srce naše silna i golema dobročinstva, što ih dugujemo Isusu! Kako golemo čudo, reče Vilim Pariški (čudo silom đavolskom, a ne Božjom učinjeno) gledati srce ljudsko usred tolikih dobročinstva, kao usred gorućih i gorućih ugljena posve ledeno! Čovjek usred gorućeg ugljena vražjim je djelom leden prema Bogu.

Velikodušni smo prema prijateljima, nježni prema nevoljnim stvorovima, koji su nam skloni, zahvalni smo za neznatna dobročinstva, što su nam često škodljiva, a zar ćemo ostati hladni prema dobročinitelju Bogu—čovjeku, biti nezahvalni za bitna i neizmjerna dobročinstva?

A što? Zar dobročinstva Isusova što su posebna, neprestana, vječna neizmjerna, što su Božja dobročinstva, zar stoga mijenjaju svoju narav? Zar imaju što zla na sebi? Zar samo ona ne zaslužuju našu ljubav, nijesu vrijedna naše zahvalnosti? Ali to je još malo, što smo nezahvalni, mi i ne marimo za njih, ne cijenimo ih i odbijamo ih vanrednom nezahvalnošću. Zar si možeš takvo što predstaviti i ne zapanjiti se? A tko tako čini, zar može a da ne umre od stida

ili boli? Potrebno je, o moj ljubezni Isuse, da kao završetak tvojih milosti dodaš još jednu, bez koje bi bile druge nekorisne, dapače škodne. Utisni u srce moje iskrenu i trajnu velikodušnu ljubav prema tebi, koji si izvor sviju dobara. Ovo je ono golemo i jedino dobročinstvo, za koje te molim za tebe samoga, kojim ćeš okruniti sve druge.

5. Uzrok.

Mi smo dužni ljubiti Isusa, jer nam je dao svega sebe.

Sva dobra, što je naš Gospodin saopćio čovjeku, svi darovi, što mi ih je dao, nijesu kadri zadovoljiti ni sklonosti, što je Bog ima da se sjedini s čovjekom, ni sposobnosti čovjeka što je ima da sve više primi, te tako ostane srce prazno usred tolikoga obilja i zavapi bolnim glasom riječima jednoga sveca: »Bilo ma što, što mi daruješ, dokle mi ne daruješ sama sebe, ne mogu biti zadovoljan«. Zato je potrebno bilo, da Isus, pošto nam je sve dao, da nam napokon daruje sama sebe. »Ne daje nam druge stvari, nego sama sebe,« veli sv. Bernardo. To je učinio, kad je naredio Presv. Euharistiju, u kojoi nam je dao svega sebe; to jest tijelo i krv i dušu sa svim svojim zaslugama; svoje Božanstvo sa svim savršenstvima; i sve to nam je dao na tako savršen način, što se samo pomisliti može.

Za potpuno darovanje iziskuje se ovo troje: da dar neposredno posjedujemo; da vlasništvo bude potpuno; da dar upotrebimo bez ikakvog pridržaja. Ove tri stvari se nalaze u savršenom stupnju u daru Isusovu, kojim je poklonio sebe u Presv. Euharistiji.

Posjedovanje je tako intimno i neposredno, kako samo može biti; jer sastoji nesamo u sjedinjenju volje, u nekoj sličnosti duše, u jednakosti čuvstva i osjećaja, nego i u potpunom jedinstvu, fizičnom, u stvarnom jedinstvu tijela Isusa Krista s tijelom i dušom onoga, koji ga prima.

Vlasništvo, što ga si stičemo nad tijelom Isusa Krista jest potpuno i apsolutno, jer uistinu možemo bez ikakvog pridržaja raspolagati s njim kako nas je volja. Možemo ga čuvati u crkvi, nositi ga po ulici, u kuće, posjetiti ga, ticati ga, primiti ga, blagovati ga; i, što je najstrašnije, podlaže se posve volji najgorih ljudi, premda zna, da će ga samo zato upotrijebiti te ga obeščaste i pogrde. Ima li druga koja stvar na svijetu, kojom bismo mogli raspolagati većom slobodom?

Na sve načine je postao naš; sve nam je Isus Krist u Euharistiji. U utjelovljenju je postao naš brat; u rođenju naš drug; u životu svom naš uzor; u propovijedanju naš Otkupitelj; u slavi naša nagrada. Ali Isus je u Euharistiji sve skupa ovo za nas. Recimo jasnije: on je za nas u Euharitiji još nešto više. On je u njoj naš otac, i naš brat i učitelj, i drug, i hrana, i pastir, i lijek, i liječnik, i popudbina, i vođ. On je cijena našega otkupljena, i naš Otkupitelj. on je

naš nagraditelj, naša nagrada. Zar ne mogu reći sa sv. Bernardom: »Sav je moj, sav je predan za moju porabu«? Isus je u Euharistiji svega sebe meni poklonio; svim silama nastoji da mi koristi, sasvim se posvetio za moje potrebe.

Kad je Isus svega sebe dao nama, zar ne treba da i mi svega sebe poklonimo njemu? Badava je upotrijebio blago svoje darežljivosti; badava naprezao sile svoje svemožnosti i privlačivost svoje ljubavi da pridobije naše srce. Kad je vidio da svim onim što je za nas učinio, sa svim onim što nam je dao ne može da predobije našu ljubav, napokon je dao svega sebe samo da ga ljubimo. Pošto smo se protivili svim darovima i njegovim milostima, zar ćemo se moći protiviti i njemu samomu? Kad bi imao što bolje od sebe, dao bi nam, ali premda je Bog ne može nam dati što bolje od sebe: »Jer što bi nam mogao dati bolje od sebe?« veli sv. Bernardo. Ah, ako sam nesposoban da zahvalim za sva dobročinstva, što si mi dao, govori sv. Bernardo, kako ću se zahvaliti za dobročinstvo, što si mi svega sebe meni izručio? Kad bi tražio sva naša dobra, našu krv, naš život, zar bi to bilo ravno onomu, što si nam ti dao, kad si nam poklonio svega sebe u Euharistiji? Kako ćemo dati jednaku vrijednost za Boga? Ali Isus ne traži toliko od nas, on ište samo malo ljubavi, one ljubavi, kojom mi uzalud ljubimo tolike nevoljne stvorove, a uskraćujemo je samo Isusu, koji je jedino zaslužuje. Mi ljubimo životinju, jer je naša, a ne ćemo da ljubimo tebe, moj Isuse? Ti si sav naš, i

to takim načinom, da nas siliš da te ljubimo.

Ti sudiš, da mi ne daješ previše, kad mi daješ svega sebe, a ja dvojim moram li dati svega sebe tebi? A što? da li je to velika šteta, dušo moja, da budeš posve Isusova, što tako dugo oklijevaš? O Spasitelju moj, toliko puta sam ti rekao, da ću ti pokloniti srce svoje, i svega sebe; ali ovo moje obećanje ili nije bilo iskreno ili ga nijesam držao i bio nestalan u mojim odlukama. Ali sada, o moj Isuse, hoću zaista da budem posve tvoj bez ikakvog pridržaja i za uvijek. Ovim ti poklanjam srce svoje za uvijek. Tebi posvećujem tijelo i dušu svoju, sve misli duše svoje, sve kucaje srca svoga, i u opće sva djela života svoga. Oduravam od ovoga časa sve što se protivi ovoj posveti, što bi mi se moglo dogoditi od nepažnje, i odlučujem da ću biti sav tvoj u životu i u smrti, u vremenu i u vječnosti. »Sve je vaše (Kor. 3 reče sv. Pavao vjernicima), jer vam je Isus zaslužio, a vi ste Isusovi.« Koliko blago! Kolika sreća! Blago si nama, ako ga imamo! Još sretniji, ako smo Isusovi!

6. Uzrok.

Moramo ljubiti Isusa, jer je mnogo patio za nas.

Najjači je dokaz da koga ljubimo, ako patimo za nj. Svi drugi su dokazi ili sumnjivi ili slabi, ako se usporede s ovim. Priznajem, da su dobročinstva jaki i očevidni do-

kazi prijateljstva; ali kad poklanjamo naša dobra, dokazujemo, da su nam naši prijatelji miliji od naših dobara, kojih se svojevoljno odričemo za njih; ali ako trpimo za njih, dokazujemo da ih većma ljubimo nego li sebe. Zato je Sin Božji, koji je na svaki način, htio da nas uvjeri o vanrednoj ljubavi svojoj, te tako da pridobije našu ljubav (a udijelio nam je toliko dobra, svega sebe dao), mislio je da sve to još nije dosta te nas uvjeri o svojoj ljubavi i pridobije našu, pak se podvrže za nas najosjetljivijoj patnji, najstrašnijim mukama i napokon naigroznijoj i najsramotnijoj smrti.

Patnje nam njegove silno dokazuju da nas ljubi. Još su silnije one okolnosti, u kojima ih je pretrpio i od kojih svaka svjedoči ljubav njegovu.

Onaj, koji pati Bog je. Zato ga nikakva vanjska sila nije mogla prisiliti da pati; jer je Bog i zato je neovisan, slobodan. Nikakav razlog nije ga mogao prisiliti na to s njegove strane. Ta on je sama svetost i zato nije imao što da očisti i za to da trpi. Ni s naše strane nije imao razloga, jer smo ne samo nevoljni stvorovi, nego i nezahvalni, nepokorni, neprijatelji. Da smo svi uništeni ili propali, Bog zato ne bi postao ni manjim ni nesretnim. I unatoč svemu tomu cijenio je našu nevolju kao svoju i kao da je njegovo biće i blaženstvo ovisilo o našem, tako je primio na se muku da nas otkupi, da nas oslobodi od vječnih muka, što smo zaslužili, i da nam zasluži vječno blaženstvo, što mi nijesmo mogli zaslužiti. Tko može shvatiti tko je Bog i tko je čovjek,

kolika je veličina jednoga i ništetnost drugoga, tai će shvatiti kako se mogu sjediniti ova dva pojma: Bog (koji) umire za ljude. Ali ako bi mogao shvatiti, imao bi čim da se bavi kroz cijeli život, čemu da se divi, čim da se oduševljava, da umre ili od boli ili od ljubavi,gledajući kako Bog zaboravlja na se i na svoju veličinu, te umire za ljude. Ovo je prisililo jednoga sveca, da usklikne od udivljenja i ljubavi: »Ljubav je moja propeta, a ja živim!« A što? Ja vidim, kako umire moja ljubav za me na križu, a ja još živim? Ali ja živim samo zato, ne da živim za drugoga u buduće, nego za Isusa, koji je za me umro. »Da koji žive, više ne žive sami sebi, nego onomu, koji za njih umrije.« (2. Kor. 5, 15.)

Druga okolnost, što podaje muci Isusovoj čudnovatu vrijednost, jest što nas je naš Gospodin mogao otkupiti s jednom kapljicom presv. Krvi svoje, s jednom suzom, s jednim uzdahom, s najmanjim pokretom srca svoga, jer svako je djelo Boga-čovjeka neizmjerne vrijednosti; djelo je to osobe neizmjerne vrijednosti. A ti si ipak htio, o moj klanjanja vrijedni Isuse, za naše otkupljenje da pretrpiš crna progonstva, strašne klevete, prevelike nepravde i trudove, grozne muke i napokon smrt na križu usred sramote i boli, pošto si i zadnju kapljicu krvi za me prolio, da nam dokažeš svoju prekomjernu ljubav prekomjernom patnjom; da se ne uzmognemo ispričati, ako ne damo svega sebe, kad gledamo kako daješ svega sebe za nas. »Otkupila nas rijeka, kad je mogla kapljica.«

Kad je ovo, što je Isus Krist za nas trpio, tako golem dokaz njegove ljubavi spram nas, žar i želja, kojom je želio patiti još povećava njegovu ljubav: »A treba mi se krstiti krštenjem, i kolika mi je muka, dok se ne svrši.« (Lk. 12, 50.) Nazivlje đavlom najrevnijeg od učenika svojih, jer hoće da osujeti nakanu, kojom je odlučio da pati za ljude. Napokon na križu očituje veliku želju da pati, kad je rekao: »Žedan sam!.« Eto nije mogao žeđu svoju za našim spasenjem da ugasi ni prolićem sve krvi svoje. Očitovao je doduše protivnost protiv patnje, kad je u Getsemanskom vrtu molio da ga mimoiđe kalež patnje. No to treba da nas potakne na još veću ljubav, jer je time očitovao hotimično sve slabosti naše čovječje naravi, te zato je puno osjet jivije ocutio patnje i tako sjajnije pokazao da nas ljubi.

Naš mili Spasitelj nije samo goruće želio patnje, što je pretrpio za nas, nego je u ljubavi svojoj na čudnovati način pronašao, kako će te patnje već prije trpjeti, nego što mu ih krvnici nanesu, pretrpivši ih u svom srcu. On je u smrtnoj stisci podnio tisuć puta okrutnije muke od onih, što su krvnici nanijeli tijelu njegovu na križu.

On je podnio sve muke bez ikakve pomoći i nije htio da mu Božanstvo pruži olakšicu. Ovo ga je još dulje uzdržalo i produljilo mu život, koji bi pod tolikom grozotom muka inače već prije bio utrnuo, samo da dulje trpi za nas. I ako ga je što što će nam muke njegove koristiti, što će tješilo, to je bila misao, da pati za nas,

valjda ublažiti tvrdoću srca našega i što će nas sklonuti da ga ljubimo. Eto do koje ga je granice ljubavi sklonila njegova ljubav na patnju za ljude. Ljubav ga je prisilila na usklik: »Svršeno je!« Muka je njegova i ljubav njegova dovršena; nije mogao da još više pretrpi za ljude.

Napokon sve ove okolnosti patnja Božanskog Spasitelja još se u čudnovatijem svijetlu ističu u tome: on za sve što je za nas žrtvovao ne zahtjeva da mu žrtvujemo sve naše imanje, sve naše vrijeme, sve naše ugodnosti, slavu, život. Zar ne bi imao pravo na sve ovo? Zar bi mu mi mogli to uskratiti, a da se ne ogriješimo o pravednost i zahvalnost? On ne zahtijeva zahvalnosti i uzvrat drugo nego našu ljubav, i kao znak ove ljubavi da ga ne vrijeđamo. A zatim, kao da bi ovo bila preobilna plaća, koju on mora napose još nagraditi, obećaje nam, ako ga ne uvrijedimo, vječno blaženstvo. Kolike li miline! Kolike dobrote! Kolike ljubavi!

Kad pomislimo na sve okolnosti i patnje jednoga Boga, u kojima predivno sjaji ljubav Božja, je li moguće da nas to ne gane i ne potrese dušu? Mora biti puno hladniji od životinje, puno okrutniji, tvrđi od kamena, koga ne gane ljubav Boga, koji umire iz preobilne ljubavi prema nama. Je li moguće da ne uzvratimo ljubav za ljubav?

Kad bi koji čovjek, kad bi rob, kad bi najnevoljniji stvor na svijetu stoti dio prepatio za nas od onoga, što je Isus pretrpio za nas, mi ne bismo mogli a da ga

ne ljubimo, da mu ne zahvalimo, da mu ne uzvratimo ljubav, barem samilošću ili suzama, ili bismo barem rekli: Ovaj mi je siromak bio sklon i ne bi bio tako siromah da me nije toliko ljubio. Samo ljubav jednoga Boga, koji je za nas na križu umro, ništa nas ne gane i vladamo se prema njemu ravnodušno i hladno? Tko bi ikad vjerovao da su razumni ljudi, koji imaju srce, sposobni počiniti taku vanrednu nezahvalnot, pokazati toliku tvrdoću, kakvu još nitko nije vidio?

Priznajem iskreno, da poteškoću, što je svi imamo kad vjerujemo u vječnost paklenih muka, ništa mi ne riješava toliko, koliko nemar, nezahvalnost i vrijeđanje kojom većina kršćana vrijeđa Boga Spasitelja, koji ih je ljubio sve do smrti na križu. Jer napokon pakao, a i tisuć pakla ne mogu po pravdi kazniti strašan nemar i trajnu nezahvalnost ljudi, koji ne ljube Boga — čovjeka Isusa za njih propetoga. Ma šta velim: Ne ljube? Najnedostojnije postupaju s njim, što ne bi učinili ni najnevoljnijem stvoru; osvećuje mu se tolikom okrutnošću, što ne bi učinili ni najvećem neprijatelju svojem.

O Spasitelju moj, sad razumijem, zašto ćeš na velikom danu osvete pokazati križ svoj na nebu. Nema dvojbe da će gledanje u ovaj križ biti puno strašnije za zle kršćane, nego viđenje anđela osvetitelja ili đavola, nego li ognja paklenoga, nego li lica tvoje srdžbe. Ta križ će im tvoj dozvati u pamet prekomjernu ljubav tvoju i njihovu nezahvalnost prema Bogu Spasitelju, koji je za njih izdahnuo na ovom križu. Jer tkogod shvati ova dva pojma nepojmljiva: Bog raspeti za ljude, ne će mu biti teško shvatiti i ovo drugo: Isti ljudi nezahvalni kažnjeni od Boga vječnom mukom. Daj, dragi Isuse, da te tako razumijem u ovom životu, da me ne stigne nemilost te iskusim nesreću onkraj života. Uistinu Bože moj, mi ne možemo a da ne potpišemo vlastitu osudu, ako te ne ljubimo; moramo priznati, da će svi oni, koji ne će da gore u ovom životu ognjem, koji je tvoja dobrota i milosrđe kušala da zapali u srcu njihovu, zaslužuju, da budu spaljeni ognjem tvoje srdžbe i tvoje pravednosti u paklu.

7. Uzrok.

Moramo ljubiti Isusa zbog odnošaja, što on ima prema nama.

Ne možemo a da ne ljubimo one, koji su u kakvoj svezi s nama. Ove su sveze kao tajna i snažna poticala, koja potajno vežu srca, spajaju jedno s drugim, jer isti razlog, kojim nježno ljubimo sebe sili nas, da ljubimo, i to nježno one, koji su u kakvoj vezi s nama;koji su drugi mi ili barem imaju nešto našega ja.

Zato je Isus, koji je htio nesamo da ga ljubimo, nego da ga nježno ljubimo, htio je da tako bude s nama spojen, da postigne tu svrhu. Pustimo na stranu odnošaje što nas vežu s Isusom kao s našim

Bogom, Stvoriteljem, Kraljem i zaštitnikom, jer ovi naslovi bude u srcu više počitanje i strah većma, nego li ljubav i nježnost. No on je naš Otkupitelj; on nas je oprao od grijeha i njegovih žalosnih posljedica, t. j. od ropstva đavolskoga, od mržnje i srdžbe Očeve i od vječne smrti. I da očutimo silu njegovih zasluga, i obilje njegova otkupljenja (»Jer je obilno njegovo otkupljenje.« Psal. 120), nije se zadovoljio, da nas oprosti od ovih zala, nego nam je pribavio isto toliko dobra, slobodu sinova Božjih, prijateljstvo Očevo, baštinstvo vječnoga blaženstva: »Nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti narod svoj od grijeha njihovih.« (Mt. 1, 21..)

On je naš O t a c, jer nas je rodio na na križu u vanrednim mukama i u plamenu ljubavi svoje; rodio nas je na život milosti onom ranom, kojom je probodeno njegovo Presv. Srce. »Zar nije on Otac tvoj, koji te je zaposjeo, načinio i stvorio?« (5. Mojs. 32.)

On je naš b r a t nesamo po sličnosti naravi kojom je postao čovjek kao mi, nego i nekom vrsti posinovljenja, jer nas je izabrao za braću svoju, učinio nas je subaštinicima. Sv. Pavao govori, da se nije stidio nazvati nas braćom svojom: »Nije se stidio nazvati ih braćom svojom.« (Hebr. 2.)

On je Z a r u č n i k duše naše, kako on sam svjedoči: »Evo dolazi zaručnik«. (Mt. 25.) Ali zaručnik po krvi; jer ove zaruke su ga stale svu krv njegovu; zaručnik, koji daje vječno kraljestvo svojim zaručnicama; zaručnik, čija nas ljubav čisti, čiji zagrljaji

nas posvećuju, kako govori ona plemenita Djevica i Mučenica, čije jedinstvo nas usrećuje i posve posvećuje.

On je naš P a s t i r; jer nesamo da nas vodi i brani, nego nas hrani svojim vlastitim tijelom i vlastitom krvlju, pošto je položio život svoj za nas. »Ja sam dobri pastir«. (Iv. 10.)

On je naš l i j e č n i k, jer samo zato je sišao s neba na zemlju, da iscijeli sve naše bolesti. Zato govori, da nije došao za zdrave, nego za bolesne: »Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni«. (Mt. 9.) Ali ljubezan je liječnik, koji da iscijeli naše rane, pripravio je lijek iz svoje vlastite krvi.

Napokon on je naš vjeran i vječni p r i j a t e l j. Premda je Bog, ipak se dostoji nazvati se našim prijateljem: »Više vas ne zovem slugama.... nego sam vas nazvao prijateljima«. (Iv. 15, 15.) A to je to čudnovatije, što vidimo među ljudima, da kralj katkada odlikuje svoje podanike. No oni bi držali da odviše ponizuju svoje veličanstvo, ako bi ih nazvao svojim prijateljima.

Sve ove veze, što nas spajaju s Isusom zar ne treba da nužno uspire ljubav u nama prema Isusu, da pobude nježna čuvstva prema njemu? Je li moguće da nevoljnik ne ljubi svoga usrećitelja i svoga spasitelja? Sin svoga oca, ali oca od sviju najboljega? vjerenica svoga zaručnika? zaručnika od kog sve ima? Brat svoga brata najljubeznijega, koji ne će umanjiti baštinu, uzevši svoj dio, nego mu daje i svoju, što je neizmjerna? Ovčica da ne ljubi svoga pastira, koji joj je spasio život žrtvujući svoj? Bolesnik svoga

liječnika, koji ga je ozdravio lijekom od svoje krvi? Prijatelj svoga prijatelja najljubeznijega i najplemenitijega od sviju prijatelja? I ako samo jedan naslov od nabrojenih, ako samo jedna veza ima toliku silu, da uspiri ljubav; da učini vanredni utisak u srcu ljudi, Božanski moj Isuse, zar da ne probude vanrednu ljubav u nama prama tebi sve ove veze, što se uistinu nalaze u tebi, tako da više ne dijelimo srce svoje, nego da odsada ili samo Isusa ljubimo, ili barem da ništa drugo ne ljubimo, osim u Isusu ili radi Isusa.

8. Uzrok.

Moramo ljubiti Isusa, jer je sva naša sreća i savršenstvo u ljubavi Isusa.

Ako nijesmo tako velikodušni da ljubimo Isusa iz zahvalnosti, budimo barem tako pametni, da ga ljubimo iz koristi. Možda dobra, što smo primili od njega, nijesu u stanju da nas potaknu na ljubav prema Isusu, ali neka nas potaknu barem dobra, kojima se nadamo. A što je, čemu se ne bismo mogli nadati? Ako bismo bili tako bezćutni, da ne ljubimo Isusa iz ljubavi, prema Isusu treba da smo barem toliko pametni te ga ljubimo iz ljubavi prema sebi. Mi nalazimo u ljubavi Isusovoj našu utjehu i mir. Bez njega ne možemo postići svoje savršenstvo, o njem ovisi naše vremenito i vječno blaženstvo.

1. U ljubavi Isusovoj je naša utjeha i naš mir. Ako je Isus postao čovjekom za

nas, i mi smo radi Isusa. Dakle naše srce ne će biti zadovoljno, duša naša nikada mirna, dok ne imamo Isusa, a Isusa imamo, kad ga ljubimo. Druge stvari mogu nešto zabaviti naše srce, rastresti našu dušu, ali ne mogu zadovoljiti ni jedno ni drugo. Sama ljubav Isusa Krista daje nam da okusimo pravu slast. Duše, koje ljube Isusa, poznaju dobro iz vlastitog iskustva neizmjernu milinu, vanredne utjehe, svete radosti, što se nalaze u ljubavi Isusa. Znadu, da narastu do tolike veličine, te ih naša slabost ne može podnijeti pa moraju moliti Isusa neka im umnoži sile ili da ublaži svoje darove. Ali da se uvjerimo o ovim stvarima, moramo ih iskusiti. Onda ćemo ih razumijeti i u njih vjerovati. »Daj mi ljubitelja i uvjerit će se o čemu govorim« (sv. Aug.)

Mi želimo ove slasti, ali ne ćemo truda kojim se to zasluži. Uistinu nema slađe stvari od ljubavi, ni ljubavi slađe od ljubavi Isusove. Svi su u tom složni i valjda svi to žele, ali do ove ljubavi se dolazi samo putem mrtvenja; ne može se doći do slasti, nego po gorkosti. A ovo je put, kojim malne nitko ne će da hoda. Svi bi htjeli slijediti Isusa sa svojim učenicima na tabor, ali mnogi ga ostavljaju (kako su i učinili), kad treba uzići na Kalvariju. Htjeli bi učestvovati u posebnim blagodatima Isusovim i ipak potražiti u isto vrijeme i uživanja svijeta; imati radosti nebeske, a ne napustiti svjetske; riječju: kušati najčistije radosti duhovne. a ne odreći se svjetskih. To je nemoguće. O moj Isuse, mi ne možemo živjeti a da ne ljubimo koga, i zato si se ti prilagodio našoj

slabosti, pretekao si nas svojim utjehama da ostavimo one, što ih nalazimo u stvorovima. Daj nam malo od one žive vode, koju si ponudio samaritanki. Izlij u naše srce svojom milošću jednu kapljicu od one nebeske radosti, od one božanske slasti, kojom ćemo očutjeti, kako si ti sladak, Gospodine; oduzmi od nas svjetske slasti, da ih ne samo ostavimo, nego i prezremo sva žalosna uživanja tjelesna, sve varave slasti svjetske.

2. Mi ne možemo postati s a v r š e n i bez ljubavi Isusove, jer je u toj ljubavi naše savršenstvo. Početak našega savršenstva je, veli sv. Augustin, početak ljubavi, jedno i drugo jednako raste; i savršena ljubav je zadnji stepen savršenstva. Osim toga može se reći, da ova ista ljubav postaje nekim načinom sredstvom da postignemo savršenstvo, te da je najsigurniji put, najlakši da ga postignemo, ako budimo što češće ljubav prema najsvetijoj osobi našega Gospodina Isusa Krista i svim silama nastojimo da si pribavimo njegovu ljubav. Ova ljubav naime, premda je još nesavršena, rađa obično osjetljivu revnost. A ova revnost usposobljuje čovjeka, da tako svladava tisuću poteškoća, što skučuju i vežu one, koji započinju hodati po putu savršenosti. Sviđa se Bogu, kad se učitelji duhovnoga života drže ovoga načina, jer će odavle crpsti mnogo koristi.

Samo ova ljubav zaslađuje one kreposti, koje nam se čine da su gorke, protivne našim pohotama, te čak našemu razumu, neugodne našem čuvstvu, a u njima je evanđeoska savršenost. Govorim o mržnji sama

sebe, o neprestanom mrtvenju naravskih sklonosti, o ljubavi križa i poniznosti. Ova ljubav, učeći nas da ljubimo Boga tako miloga, priuči nas prvo da se ne strašimo, a zatim da ljubimo one kreposti, koje je Isus toliko ljubio, od kojih nam je ostavio tako krasne primjere, te koje ne možemo drukčije obljubiti, nego samo na ovaj način, a ne može da ih ne ljubi, koji iskreno ljubi Isusa.

Zaista ako ljubav po svojoi naravi ili pretpostavlja sličnost ili je rađa, ne možemo ljubiti Isusa, a da ne želimo goruće te mu postanemo slični, pa i kada ne bismo bili uvjereni da je u tom naše blaženstvo. Ali mi mu ne možemo postati slični, ako s njim ne osjećamo, želimo, čuvstvujemo. A to ne možemo ako ne cijenimo, ne ljubimo, ne prigrlimo što je on cijenio, ljubio i volio, t.j. patnje, siromaštvo, poniženja, što je Isus ljubio i vršio u životu i u smrti. Dakle mi ne možemo ljubiti Isusa, ni pokazati mu da ga ljubimo, ako ne ljubimo siromaštvo, patnje i poniženja. Ima li ovdje koja izreka, što ne bi bila po vjeri i sama po sebi jasna? Pa ako je tako, koliko je kršćana i među onima, koji su pobožni, koji zaista ljube Isusa? Ispitajmo malo sebe, koji ovo čitamo, i svoje srce, ali ne laskajmo sebi; promislimo ozbiljno pred Bogom, i kod nogu Propetoga.

O Isuse moj, kako me sramoti ova refleksija, kako me straši ovo ispitivanje! Ono mi jasno dokazuje, da te ne ljubim. I što činim ja, i što sam ja, ako te ne ljubim, što drugo nego sjena fantastična jednog kršćanina, pravi osuđenik? O moj božanski Spasitelju, daj da započnem s onim što je

najlakše, a to je da te ljubim, da činim poslije ono, što je teško, da ljubim ono što si ti jedino ljubio: siromaštvo, patnje i poniženja.

3. O ljubavi Isusa Krista ovisi naša vremenita i vječna sreća, jer je ovo najsigurnije sredstvo, da zaslužimo, da nas Otac nebeski ljubi, jer on nas samo toliko ljubi, koliko ljubimo mi Sina njegova. To nam kaže sam Isus Krist: »Jer sam Otac ljubi vas, jer ste vi ljubili mene.« (Iv. 16.) On nam ne daje svoje milosti, osim pogledom na Sina svoga i u toliko, koliko ga ljubimo. On hoće da utoliko budemo blaženi na nebu, ukoliko smo slični Sinu: »Jer koje naprijed pozna, one i preodredi, da budu jednaki slici Sina njegova.« (Rim. 8, 29.) Možemo reći, da je ljubav prema presvetoj osobi Isusa Krista u isto vrijeme najkrepčiji uzrok, vidljivi znak i najsigurniji zalog našega preodređenja. Ljubimo dakle, i opet govorim, Isusa, ako ljubimo sebe. Ljubimo ga barem iz vlastite koristi, ako nijesmo toliko pravedni da ga ljubimo zbog istine, ili da ga ljubimo zbog svoje velikodušnosti Jao nam, ako živimo, a još većma ako umremo, a da nijesmo ljubili Isusa, jer sv. Pavao je izopćio u vremenu i u vječnosti one, koji ne ljube našega Gospodina Isusa Krista: »Ako tko ne ljubi Gospodina našega Isusa Krista, neka bude proklet« (1 Kor. 6.) Ali čemu izopćiti ove nesretnike? Zar ne izopćuju oni sami sebe, ostavljajuć hotimice Isusa? Ima li strašnijeg izopćenja od ovoga? Nijesu samo oni otcijepljeni od Isusa, koji nijesu s njim sjedinjeni, nego i oni,

koji ga ne ljube. O Isuse moj, ja sam zadovoljan ako me istjeraju iz srca i uspomene svoje svi ljudi; da me istjeraju iz sviju zabava i dobara ovoga života, samo da ne budem izbačen iz tvoga Srca, da ne budem otcijepljen od tebe. Što da želim izvan tebe? Čega da se bojim, kad si ti sa mnom? Ja prezirem nebeske radosti bez tebe i ne bojim se paklenoga ognja s tobom.

DRUGI DIO.

Osam sredstava, koja nam olakoćuju, da si stečemo ljubav prema Isusu.

1. Sredstvo.

Molimo često za ovu ljubav.

Prvo sredstvo da si stečemo ljubav prema našemu Gospodinu Isusu Kristu jest, da se zato često molimo, pa i neprestano. Kad bismo mi zaista željeli ljubiti Isusa Krista, mi bismo samo to molili od Boga i tako bismo postali savršeni i blaženi. Zato neke svete duše svaki dan tri puta pohađaju presv. Sakramenat na ovu nakanu.

Prvi pohod čine na čast Ocu nebeskom i mole ga, da ih on sam nauči ljubiti Isusa, Sina svoga, jer nam je toliko zapovjedio da ga ljubimo, i samo zato ga je poslao na svijet.

Drugi pohod čine u čast Sina, da ga mole, neka zapali u našem srcu onaj sveti oganj za koji reče, da je došao te ga donese na svijet i goruće želi da ga zapali u svim srcima.

Treći pohod čine na čast Duhu svetomu, moleći ga, da nam dade ljubav prema Isusu. Ta Gospodin Isus Krist je obećao, da će poslati Duha svetog, koji će svjedočiti za njega: »On će svjedočiti za mene«. Molimo ga dakle, da posvjedoči na nutarnji način djelotvorno u našem razumu i u našem srcu te Isusa savršeno upoznamo i ljubimo. Oni, koji žele, da se posluže ovim krepkim sredstvom i lako korisnom pobožnošću, mogu se poslužiti trima molitvama k trima Osobama Presv. Trojstva, što sam u tu svrhu sastavio i kasnije donosim ovdje.

2. Sredstvo.

Često razmišljajmo o savršenostima i djelima našega Gospodina Isusa Krista.

Drugo je sredstvo da često promatramo veličinu, savršentvo, otajstva, načela, primjere, muku i napokon sva djela našega Gospodina Isusa Krista. Ovo bi trebalo da bude jedini predmet našega razmatranja. Po sudu sv. Terezije veoma je opasna varka, u koju padaju neki duhovni naučitelji i neke pobožne žene (u stoljeću u kojem se hoće o svemu da cijepidlači), koji drže, da presveta osoba Isusa Krista nije shodan predmet za razmatranje za neke uzvišene duše, kojim da se bave u svojoj nutrašnjosti, kao da bi bilo što većega i uzvišenijega od Boga—čovjeka. Zato je potrebno da visoko mislimo o našem Gospodinu i da ga što bolje upoznamo. Tome će pomoći, ako što češće čitamo takve knjige, koje krasno pišu o njemu i koje nam daju visoke pojmove

o Isusu. Takva su sv. evanđelja, osobito sv. Ivana; poslanice sv. Pavla; autobiografija sv. Terezije, i druge knjige, koje učeno i pobožno pišu o Isusu.

3. Sredstvo.

Primati sv. Pričest na ovu nakanu.

Treće, i bez sumnje veoma krepko sredstvo, kojim da stečemo ljubav k Isusu, jest često i revno primanje sv. Euharistije. Govorim često, jer duše, koje uistinu nastoje da ljube Isusa, žele da se otcijepe od svijeta. Te se duše moraju pričestiti barem svako osam dana, i nastojati da budu dostojne i češće se pričestiti. Ta ne mogu bolje zasvjedočiti da ljube Isusa, nego da goruće žele poslužiti se sredstvom što najsigurnije rađa ljubavlju prema Isusu. Evo zašto.

Ovaj je sakramenat goruća peć ljubavi, kojoj se ne možemo približiti s dovoljnom pripravom, a da nas ne prožme i usplamti ovaj plamen božanski. Sv. Ivan Zlatousti veli, da pričesnici odlaze poslije sv. pričesti kao lavovi koji sipaju oganj. Zaista Isus je u ovom sakramentu sve: i uzrok, i predmet i poticalo ove ljubavi, ali uzrok najsilniji, predmet najmiliji, poticalo najizdašnije.

Osim toga poglavita je svrha, zašto je Isus naredio ovaj klanjanja vrijedan sakramenat: hoće unesti u naše srce svoju ljubav, kad nam stvarno dolazi pod prilikom kruha. On sam nam je to rekao ovim riječima: »Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu.« (Iv. 6, 56.) To će reći: sjedini se s nama najuže i ljubavlju najsrdačnijom. Kao što ja živim po Ocu, tako će i onaj, koji mene blaguje, živjeti po meni.

Zar možemo misliti, da nas vara naš Spasitelj, zar može da ne drži svojih riječi, ako mi pristupamo ovom sakramentu s potrebitom pripravom? Stupajmo dakle često k sv. pričesti gorućom željom, čvrstom nadom da ćemo si steći nježnu i iskrenu ljubav prema našemu Gospodinu Isusu Kristu, i budimo uvjereni da će nedvojbeno užeći u našem srcu onaj božanski oganj, koji je s neba donio na zemlju, te hoće da zapali sav svijet. Opetovno tvrdimo, da je Euharistija ona goruća peć, gdje on čuva, njeti i uzdržava ovaj sveti oganj sve do svršetka svijeta. Ta nije moguće, da joj se netko približi s potrebnom pripravom, te se ne raspali ili barem ugrije: »Dođoh da oganj bacim na zemlju, pa što hoću, nego da se zapali?« (Lk. 12, 49.) Možemo reći, da je Bog oganj, koji zapaljuje, jer sv. Pismo veli: »Bog je oganj, koji spaljuje.« (5. Moj. 9.) Njemu dakle pripada ovaj naziv. On proizvađa te učinke osobito u klanjanja vrijednom sakramentu Euharistije. Kako? Promatrajmo sunčane zrake. Ove zapale upaljive stvari. Tako eto i Isus Krist sjedinivši sav svoj žar i ljubav u presv. Euharistiji i pokazujući je pod sakramentalnim prilikama, oživi i uspiruje svojom ljubavlju naše srce, koje premda ledeno, jedva se može ukloniti od njegova žara. »Nema nikoga, koji bi se mogao ukloniti od topline njegove.« (Ps. 18.)

4. Sredstvo.

Da neprestano mislimo na Isusa.

Četvrto je sredstvo, da si stečemo ovu ljubav, jest: (koliko je moguće) da si vazda držimo Isusa pred očima. A to možemo na ova tri načina.

Prvo, da si predstavimo, kad se latimo kojega posla, na kakav je način to obavio Isus Krist, kad je na zemlji živio; duh, kojim je nadahnjivao svoja djela, nakanu, kojom je posvećivao i najmanja djela svoja; i da ga oponašamo i činimo na način, kako ih je on obavljao.

Drugo, da ga gledamo na nebu, odakle on na nas vazda gleda i neprestano sipa na nas milosti svoje i dobročinstva, i budi u nama sve one dobre pokrete, što ih ćutimo. On je glava, a mi uda njegova, i mi ne primamo nikakva dobra ni milosti osim od njega i po njem.

Treće, naučimo se pripoznati u osobi našega bližnjega osobu našega Gospodina. On sam nam to zapovijeda, kad nas uvjerava, da uslugu, što činimo našemu bližnjemu, to činimo njemu samomu. Tako je potrebito da sluge u osobi njihova gospodara, djeca u osobi roditelja, supruge u osobi muževa gledaju samoga Isusa Krista. Odavle slijede mnoga dobra.

Prvo: tako ćemo često misliti na osobu našega Gospodina Isusa Krista.

Drugo: zaslužit ćemo toliko kao da smo se zadužili kod Isusa.

Treće: vršit ćemo svoje obične poslove puno većom lakoćom i savršenstvom.

Četvrto: očuvat ćemo se od mnogih pogrešaka, nemira i nestrpljivosti, u koje padamo zato, jer ne djelujemo potrebnom pažnjom na se i na našega Gospodina. To se ne bi dogodilo, kad bismo se navikli da gledamo njega u osobi onih, s kojima imamo posla.

5. Sredstvo.

Govorimo često o Isusu.

Peto je sredstvo: imajmo koju pobožnu i pouzdanu osobu, s kojom često govorimo o veličini i savršenstvu našega Gospodina i o nebrojenim dužnostima, što ih imamo da ga ljubimo. Nema shodnijega načina da raspalimo i uzdržimo ljubav k Isusu u našem srcu od čestog raspravljanja o Isusu. Odavle slijedi da nas ovo većma oduševi nego sama molitva. Zaista je žalosno, što neke osobe, koje se posvećuju pobožnosti, govore o tisuća nepotrebnih i frivolnih novosti, o ništetnim malenkostima, a nikad se na usude govoriti o Bogu, nikad o presvetoj osobi Isusa Krista. Kad mi koga od srca ljubimo, teško se uzdržavamo a da ne govorimo o njem. Zar to ne vrijedi i o našem Gospodinu Isusu Kristu kad bismo ga ljubili? Ili ako bismo barem iskreno željeli da ga ljubimo? Trebalo bi da sve ono činimo, što prema svom staležu možemo, i razgovorom i s tisuću drugih sredstava, što revna ljubav može pronaći, potaknemo sve ljude na ovu svetu ljubav.

6. Sredstvo.

Utječimo se onim svecima, koji su na osobit način ljubili Isusa.

Šesto je sredstvo, da na osobit način štujemo one svece i svetice, koje su u posebnoj vezi s presvetom osobom našega Gospodina, kao Presv. Djevica, sv. Josip, sv. Ana, sv. Joakim, sv. Ivan Krstitelj i koji su ga ljubili nježno i vatreno, kao sv. Petar, sv. Pavao, sv. Ivan Evanđelista, sv. Marija Magdalena. Ovima se je dobro često uticati i moliti, da nam isprose nešto od one ljubavi, kojom su oni plamtjeli. Potrebno je da i njihove svetkovine na osobit način svetkujemo. Poznam nekoje, koji su se svaki dan molili, neka im isprose povećanje ove ljubavi. Može se učiniti na slijedeći način: Presveta Djevice, koja si ljubila Sina svoga većma od sviju stvorova izmoli mi njegovu svetu ljubav.

Sveti Josipe, koji si dokazao svoju ljubav prema Isusu većma od sviju drugih muževa služeći mu više od sviju drugih, izmoli mi ovu svetu ljubav.

Sv. Ivane Krstitelju, koji si prvi ljubio i upoznao Isusa s ljudima, izmoli mi ovu svetu ljubav.

Sv. Petre, koji si svečano tri puta ispovjedio da ljubiš svog božanskog Učitelja, isprosi mi ovu svetu ljubav.

Sv. Ivane, koji si iz samoga Srca Isusova na kojem si počivao, crpao oganj

ove ljubavi, kojom si gorio, isprosi mi ovu svetu ljubav.

Sv. Marijo Magdaleno, o kojoj je sam božanski Učitelj posvjedočio, da ga mnogo ljubiš, isprosi mi ovu svetu ljubav.

Prema ovomu možemo moliti i druge svece.

7. Sredstvo.

Služimo se strijelovitim molitvama.

Česte strijelovite molitve su u svako vrijeme veoma preporučivali učitelji duhovnoga života, kojima su se služili svi sveci, a i sada se služe duše, koje žele da napreduju u savršenosti i u sjedinjenju s Bogom, što je cilj ovih molitava. Može se reći, da ove molitve nada sve pomažu, da uspirimo ljubav prema Isusu, i jest jedno od najuspješnijih sredstava, da u kratko vrijeme veoma umnožimo ljubav k Isusu.

Ove strijelovite molitve su ujedno izdašni uzroci, obični učinci i sjetilni dokazi ljubavi k Isusu. Za neke su iskrice, koje potpaljulju vatru, koja se ne ugasuje; za druge su gorivo, što uzdržaje ljubav; opet za treće su silan vjetar, što je donosi. Uzdasi su ljubavlju ranjenoga srca, kao odušak gorućem ognju. Uzdasi su za dušu kao tjelesni uzdasi za tijelo, jer ga oživljuju i osvježuju. To su strjelice, koje naše užgano srce baca u Srce tako rekuć Isusovo

da se vrate natrag još žešće i spodobnije da raspale srce odakle su potekle. Uzdasi su kao karike, što čine nevidljivi lanac koji spaja zemlju s nebom, stvorenje s Bogom i Boga sa stvorom. S ovim sredstvom stekao si je David ono čudnovato jedinstvo s Bogom, koje jasno očituje u njegovim psalmima. On sam svjedoči, da je za Bogom toliko puta zavapio, koliko je puta plućima uzdahnuo: »Otvorih usta svoja i zazvah duha« (Ps. 118.)

Suvišno je regbi ovdje razglabati kako da upotrebimo strijelovite molitve i navesti primjere za to; jer ne vještina, to nas samo ljubav može naučiti, a ne vještina. Da ih izgovaramo nije potrebit prosvijetljeni razum, nego ljubav užganog srca. Unatoč tomu da olakotimo uporabu početnicima navesti ćemo nekoliko navoda, koji nam se čine da su kadri u nama rasplamtiti ljubav k Isusu. Uzete su ili iz sv. Pisma ili iz djela svetaca. Evo ih: »Ali ću se ja radovati i veseliti u Bogu Isusu mojemu.« (Habac. 3, 19.) To znači: koliko je do mene sva je moja radost i blaženstvo u Isusu, Bogu i Spasitelju momu.

»Što imam ja na nebu? i što želim na zemlji izvan tebe? Bože srca mojega i dio moj. Bože, u vijeke.« (Ps. 72, 24. 25.) Što imam na nebu, i što hoću na zemlji osim tebe, Isuse moj, Bože srca moga, koji ćeš biti sve moje dobro kroz cijelu vječnost.

»Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalim osim križem Gospodina našega Isusa Krista.« (Gal. 6, 14.) »Nisam mislio da znam što među vama, osim Isusa Krista, i to raspetoga.« (1. Kor. 2, 2.)

»Smatram sve kao blato, da Krista stečem.« (Fil. 3, 8.) Sve sam ostavio, da zadobijem Isusa.

»Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja ili stiska, ili progonstvo?« (Rim. 8, 35.)

»Imam želju umrijeti i biti s Kristom.« (Tit. 1, 23.)

»Meni je život Krist, a smrt dobitak.« (Tit. 1, 21..)

»Živim ja, ali ne ja, nego živi u meni Krist.«

»Kriste, raspet sam na križu« (sv. Augustin.)

»Ljubim te, Gospodine, ali budući da te malo ljubim, ljubit ću te većma.« (Aug.)

»Ljepoto tako stara i tako nova, kasno sam te ljubio« (Aug.)

»Ognju, koji vazda goriš, i nikad se ne ugasuješ, zapali me« (Aug.)

»Zapovijedaš mi, Gospodine, da te ljubim, daj mi što zapovijedaš, i zapovjedi što hoćeš.« (Aug.)

»Bože moj, i sve moje« (sv. Franjo.)

»Što da činim, Isuse moj, da ti ugodim?« (sv. Filip Neri)

»Nisam te nikada ljubio, a ti hoćeš da samo tebe ljubim« (Isti)

»Ne ću te nikada ljubiti, ako mi ne pomogneš, Isuse moj« (Isti.)

»Ne uzdam se u se; uzdam se u tebe, Isuse moj« (Isti)

»Ne ću drugo da činim osim presvete volje tvoje, Isuse moj« (Isti)

Što treba svaki dan činiti?

U jutarnjoj molitvi molimo od vječnoga Oca da pobudi i poveća u našem srcu i u srcu sviju sudrugova, sviju ljudi, vjernika, i nevjernika, pravednika i grešnika spoznaju i ljubav Sina svoga Isusa Krista Spasitelja našega i sličnost srca i duha s njime.

Isto treba moliti kod sv. Mise za vrijeme podizanja i pričesti bilo duhovne, bilo sakramentalne. Napokon isto čini na večer prije počinka na koncu ispita savjesti. U tu svrhu mogu se poslužiti slijedećom molitvom:

Molitva

kojom se prosi svaki dan za ovu svetu ljubav.

O Isuse, jedinorođeni Sine Božji i naš vrhovni Gospodine, koji si iz prekomjerne ljubavi htio da primiš našu narav i u svemu nama sličan postati da nam saopćiš bogatstvo svoje milosti i svoje slave, mi te goruće molimo za se i za sve one, koji su usko spojeni s nama, da te ljubimo i služimo ti, sjedini nas svojom milošću sa sobom vezom nerazrješive božanske ljubavi tvoje i posvemašnom sličnošću srca i duha s tobom. Uništi u nama duh svjetski, napuni nas tvojim svetim duhom, koji nek nas usposobi da živimo tvojim božanskim životom, te umremo sebi i ne živimo osim za tebe, koji si se udostojao umrijeti za nas.

Daj, da te svi priznamo kroz cijelu vječnost za našeg vrhovnog Gospodina, da ti se klanjamo i ljubimo kao Boga, koji živiš i kraljuješ s Ocem i Duhom Sv. na sve vijeke vijekova. Amen.

Biti će dobro izmoliti na ovu nakanu 5 Očenaša i 5 Zdravomarija na čast pet rana Isusovih.

Svaki dan treba učiniti na ovu nakanu nekoja dobra djela ili koja djela mrtvenja nutarnja ili vanjska.

Nastojmo da u duhu sjedinimo svoja djela s djelima Isusa Krista. Smatrajmo u njem ne samo jedini predmet naše ljubavi, nego i jedini uzor, koji treba da nasljedujemo. Svako djelo što činimo neka bude novi potez, kojim da usavršimo u sebi ovu božansku sliku.

Koji imadu više zgode i gospodari su svog vremena i svojih posala, mogu korisno vježbati se u načinu, što je više svetaca činilo da postignu ljubav k Isusu s velikim plodom. Ova je vježba: da posjete svaki dan tri puta presv. Sakramenat na čast Presv. triju osoba Presv. Trojstva, da svaku osobu mole za savršenu ljubav k Isusu. Da to uzmognu što lakše učiniti pripravio sam tri molitve trim presvetim osobama Presv. Trojstva, pa tako izmolimo od njih ovu svetu ljubav. Mislim da će biti uspješne pred Bogom i da će pobuditi u nama nadu, jer su uzete iz sv. Pisma, osobito iz Evanđelja sv. Ivana i iz poslanica sv. Pavla.

Molitva

Ocu nebeskom da isprosimo od njega ljubav prema Sinu njegovu.

Svemogući vječni Bože, Oče našega Gospodina Isusa Krista, s onim istim čuvstvima ljubavi i zahvalnosti, kojima zahvaljujem za prekomjernu ljubav, kojom si tako ljubio ovaj svijet te si svog jedinorođenog Sina dao da po njem imamo pristup k tebi. Ja te molim, da ispuniš obećanje, što si mu učinio; da ćeš mu dati narode u baštinu s mnogobrojnim potomcima i za nagradu žrtve, koju ti je životom i krvlju svojom prikazao. Sakupi nas sve njemu, o Gospodine, silom tvoje miloti. Proslavi ga u nama, kao što je on proslavio tebe u sebi. Daj, da božanski Spasitelj vazda ostane u našem srcu po živoj vjeri, po iskrenoj ljubavi, po potpunom jedinstvu srca i duše s njim. Ojači i prosvijetli oči naše duše, da uzmognemo shvatiti uzvišene nade, kojima nas je on pozvao; bogatstvo slave, što je pripravio svetima; kolika je sila i veličina njegove moći, da ga zavolimo. I kao što si sve stavio pod njegovu vlast, tako neka sve što je u nama bude potpuno njemu posvećeno i posve njemu podložno, kao našemu Bogu, našemu kralju, našoj glavi u vremenu i vječnosti.

Molitva

Sinu da isprosim njegovu ljubav.

O moj ljubezni i klanjanja vrijedni Isuse, Gospodine moj, Bože moj, Spasitelju moj, izvore sviju dobara, što si mi poklonio i kojima se nadam, ti si jedina svjetlost svijeta, siguran put, koji vodi tvome Ocu; istina koja nas oslobađa od svake zablude; vrata kroz koja koji uniđe, spasit će se; vrelo života, koji si otkrio svijetu, život božanske ljubavi, koji je od vijeka bio sakriven u krilu Očevu (Ef. 2). U tebi je zasjalo sve bogatstvo dobrote i milosrđa Božjega. što ljudi nisu sve dosada poznavali Daj, Gospodine, da bude potpuna naša radost (Iv. 15.) kako si to obećao, učini da mi i svi ljudi povećamo tvoju slavu i umnožimo tvoju svetu ljubav. Daj da sine nad nama ona božanska svjetlost, koju si ti donio svijetu, da ljubav, kojom te ljubi tvoj Otac, bude u nama, kao što si nam to obećao tvojim božanskim riječima. Daj, da kao što je Otac u tebi i jedno s tobom, tako da budemo i mi u tebi po iskrenoj ljubavi i da budemo jedno s tobom sličnošću života i ponašanja; da sve što je u nama tebi bude podložno i posve tebi posvećeno, te umremo svijetu, tijelu, sami sebi i posve se odreknemo svega onoga, što nije tvoje, pa odsada živimo jedino za tebe, koji živiš i kraljuješ na sve vijeke vijekova. Amen.

Molitva

Duhu Sv. da isprosimo ljubav našega Gospodina Isusa Krista.

Duše Sv., svemogući Bože, vječna ljubavi, koji si u klanjanja vrijednom Trojstvu vez, koji spajaš Oca sa Sinom, koji izlaziš od obojega i poslan si od obojega svijetu (Iv. 15.) da proslaviš Isusa Krista i položiš svjedočanstvo za nj, Tebe bez kojega nitko ne samo ne može upoznati Isusa, nego ni Imena njegova ne može spasonosno izreći ako ga ti ne pomogneš, Tebe mi molimo ispuni onu veliku svrhu, za koju si poslan. Posvjedoči u našem srcu i u našoj duši snažno i uspješno svjedočanstvo, da je Isus Krist naš Bog, naš Učitelj i Spasitelj; da je on put, istina i život; da je on došao te nam objavi u vremenu golema otajstva, koja su u krilu Očevu od vijeka sakrivena, i da nam saopći sve blago božanstva, što su sakrivena u njemu samom.

Izlij na nas Duše sveti, svoju božansku utjehu. da nam osladiš prividnu strogost tvoje svete pravednosti, da okusimo slast njegovih načela, da dopremo u njegove tajne, da posve nasljedujemo njegove uzore, razumijemo puteve, kojima nas vodi njegova providnost i njegovo milosrđe; napokon oduševi nas da ustrajemo jedino i stalno u iskrenoj i velikodušnoj ljubavi, prema Isusu, a to samo ti možeš uliti u naše srce.

Ti nam možeš dati da molimo tajnim i neizrecivim uzdasima, koji od tebe izviru; ti nam ih možeš dati, jer si izvor sviju da-

rova. Učini dakle, da kako je po tebi Otac sjedinjen sa Sinom i Sin s Ocem, tako neka bude po tebi Sin sjedinjen s nama, i mi budemo sjedinjeni s njim kroz sve vijeke vijekova. Amen.

Vježba za svaki mjesec

Odredi svaki mjesec stanoviti dan, pričesti se na ovu nakanu i s većom revnošću moli od Oca nebeskoga da ti poveća spoznaju i ljubav Sina svoga i udijeli sličnost srca i duše s njim.

Poslije sv. pričesti klekni pred njega i obnovi posvetu. Pola ili četvrt sata boravi pred Presvetim Sakramentom i moli da ti poveća ljubav i razmatrai veličinu i savršenost našega Gospodina, dužnosti naše prema njemu i otajstva života i smrti njegove.

Čitaj koju knjigu o ljubavi i nasljedovanju Kristovu. Po mogućnosti posjeti skrovitog siromaka, sužnja ili bolesnika, da počastiš Isusa u njima.

Vježbe za svaku godinu.

Izaberi dvije svetkovine za svečanu obnovu posvete, što si učinio ljubavi Isusovoj a to neka ti bude Božić i preobraženje našega Gospodina Isusa Krista. Ove svetkovine neka se proslave velikom pobožnošću.

Jer ove su, na kojima je vječni Otac upoznao svijet i učenike sa svojim Sinom i predstavio ga da mu se klanjamo, da ga ljubimo i nasljedujemo.

U predvečerje ovih svetkovina obavi koja djela milosrđa, a osobito povuci se i više se moli i neka bude predmet čitanja i molitava veličina i savršenost Novorođenoga, i naše dužnosti prema njemu da ga osobito ljubimo i nasljedujemo.

Da olakšam ove svete vježbe u osmini Božića može se uzeti za razmatranje što sam za ovo vrijeme napisao u knjizi: »Eserzizi interiori.« A za osminu Preobraženja mogu služiti osam molitava ljubavi Isusa Krista, koji sačinjavaju prvi dio ove knjige.

TREĆI DIO.

Osam učinaka i osam dokaza ljubavi, što je imamo prema Isusu Kristu.

Napisao sam u prvom dijelu ove knjige motive, koji da nas potaknu na ljubav k Isusu, a u drugom dijelu sredstva, koja nas pomažu k tomu. Ali budući da se ljubav ne može upoznati osim po učincima, zato da upoznamo jesu li motivi u prvom dijelu navedeni sklonili naše srce, jesu li sredstva navedena u drugom dijelu koristila te mi zaista ljubimo Isusa, potrebno je da dokažemo u ovom trećem dijelu, koji su ovi učinci neprevarljivi dokazi ove ljubavi. Nađemo li dakle u sebi ove dokaze, imamo razlog da vjerujemo, da uistinu ljubimo Isusa. I obratno: ako ih nemamo, varali bismo sami sebe, kad bismo mislili da zaista ljubimo Isusa. Jer kao što je toplina nužni učinak ognja, te gdje nema topline moramo zaključiti da tamo nema ni ognja; tako moramo kazati, da ondje nema ljubavi prema Isusu, gdje nema nužnih učinaka ove ljubavi.

1. Poglavlje.

Prvi učinak i prvi dokaz da ljubimo Isusa: Njega više volimo nego ma koju stvar.

Ljubav prema Bogu je dvovrsna; jedna je nježna i čuvstvena. Bogoslovi je zovu: Intenzivna. Druga je bistvena i krepka i bogoslovi je zovu: Apreciativna, to će reći: ljubav prosuđivanja i pretpostavljanja, koja nas uči Boga pretpostaviti svakoj stvari. Prva je ljubav dobra i poželjna, ali nije neophodno potrebna. Ona može biti više puta veoma nesavršena, jer je odviše naravna. Često je samo znak ćutljive naravi, nježnog i ćutljivog srca; a može nas i prevariti, jer se događa da čovjek više ljubi slast ljubavi, nego samu ljubav, i zato čini se da više ljubi sebe nego Boga, jer srce ne pristaje uz Boga koliko uz osjetnu ljubav..... .. Ali ljubav prava i bistvena nije nesavršena, niti vara, a to je ljubav pretpostavljanja, koja nas potiče, da ne samo ne ljubimo ništa većma od Isusa, nego da ništa ne ljubimo ni toliko, koliko Isusa, i da Isusa pretpostavimo svemu te ga većma ljubimo od bližnjega, od naših prijatelja, od naših dobara, od naših ugodnosti, od naše slobode, od naše časti, od naše slave, i većma nego naš život.

Zato je potrebno prije svega, da tako budemo raspoloženi, da prije izgubimo sva ova dobra, nego ljubav Isusa Krista; da ne činimo ništa, što se protivi onoj ljubavi. Drugo potrebno je, da smatramo ova dobra kao zla, ako nas ili smetaju ili umanjuju ovu ljubav. Tako je bio raspoložen apostol,

zato reče: »Što mi bijaše dobitak, to sam smatrao za štetu radi Krista. Nego dapače i sve držim za štetu prema preznamenitoj spoznaji Krista Isusa, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i smatram kao blato, da Krista stečem i da se nađem u njemu.« (Fil. 3, 7.—9.)

Na ovom načelu je sazidana ona istina Isusa Krista, koja svakog kršćanina veže: da ne samo ne ljubimo, nego da i mrzimo, i smatramo za neprijatelje: Oca, mater, suprugu, braću, djecu, sestre, pa i sama sebe, ako nas priječe u ljubavi Isusa i ako nas potiču te se iznevjerimo Isusu.

Na trećem nas mjestu ova ljubav obvezuje da smo pripravni ne samo ostaviti sva dobra prije nego Isusa, nego da i pretrpimo svako zlo, siromaštvo, bolest, patnje, ruglo pa i smrt prije nego učiniti nešto što se protivi ovoj ljubavi. Tako je činio sv. Pavao, kad je zavapio: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja, ili stiska, ili progonstvo? ili glad, ili golotinja, ili pogibao, ili mač? Kao što je napisano: Za tebe nas ubijaju vas dan, drže nas kao ovce, koje su za klanje. Ali u svemu ovomu pobjeđujemo, po onomu koji nas ljubi. Jer sam uvjeren, da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni drugo kakvo stvorenje ne može nas rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu Gospodinu našemu.« (Rim. 8. 35.—39.) Tako je ćutio sv. Pavao. Tako treba da ćuti svaki kršćanin. To nije samo

savršenost, to je dužnost. Nitko nije na putu spasenja, ako tako ne ćuti. Kako ih je malo koji imaju ovu ljubav! A imaš li je ti?

Četvrto: ova nas ljubav obvezuje da smatramo sva zla kao prava dobra, ako nas pomažu da uzdržimo, ili umnožimo ili time dokažemo da ljubimo Isusa Krista. Tako je činio sv. Ignacije mučenik, kad je pišući Rimljanima zavapio: »Neka me bace u oganj neka me propnu na križ, neka me bace pred divlje zvijeri, neka mi smrve kosti, spale uda, neka na komade sijeku cijelo tijelo, napokon nek dođu na me sve muke, što bjesnoća đavla može izmisliti; sve će mi ovo biti slatko, ako me to privodi k Isusu Kristu da mu poklonim srce svoje. Sve muke đavla neka dođu na me, samo da uživam Krista.« Dotle eto dolazi prava ljubav k Isusu, koju treba barem da je želimo.

U ovakoj je ljubavi prema Isusu Kristu prava i bitna ljubav, ljubav pretpostavljanja za kojom valja da težimo. I ovo pretpostavljanje je Isusa Krista svim stvorovima nužni učinak i neprevarljivi dokaz ljubavi prema Isusu. Do ovog dokaza moramo doći, ako zaista ljubimo Isusa; na ovu kušnju moramo staviti naše srce da se očituje je li ljubi Isusa. Dakle kad nas snađe napast, kad nas kuša đavao, svijet naše pohote, da ljubimo koji stvor, da tražimo kakvu korist, da se oduševimo za nešto protiv ljubavi i vjernosti prema Isusu Kristu, tada treba da usplamtiš svetom srdžbom, da odbacimo velikodušno napastovanja naših neprijatelja vapeći s prorokom: »Gospodine, tko je sličan tebi? što se može, Gospodine, s tobom usporediti? Što je što bi moglo srce moje od tebe otkinuti?« Gospodine, tko je tebi sličan? Ali nažalost, kako je daleko većina kršćana od ovog raspoloženja! Koliko je takvih junaka! A kako ti? Dobro razumi ovo: Ne možeš se nadati spasenju, ako nisi spreman da sve žrtvuješ za ljubav Isusa Krista. Ako ne možeš da se odlučiš da mu žrtvuješ ništetnu stvar, nizak dobitak, nevoljno stvorenje. Ako ljubiš Isusa Krista, treba da si pripravan sve pretrpjeti za njega prije, nego da mu se iznevjeriš. A ti ne ćeš ništa da podneseš, ni najmanje neugodnosti, ni najmanje samozataje. Da li to znači pretpostaviti Isusa svim stvorovima? Da li je to ljubav Isusova nada sve? To nije nikakva ljubav. A ne ljubiti Isusa, što će reći, ako ne biti u broju prokletih?

2. Poglavlje.

Drugi učinak i drugi dokaz da li ljubimo Isusa: Velika želja da mu ugodimo i veliki strah da mu ne ugodimo.

Prvi je učinak ljubavi, da imamo veliku želju ugoditi onomu, koga ljubimo, i veliki strah da mu ne ugodimo. Ta čim započnemo koga ljubiti, odmah nastojimo da saznamo za želje njegove, da doznamo što mu godi; ljubitelji preteku njegove želje; željno tra-

že i revno upotrijebe zgode da mu učine, što mu godi. Preteške tu stvari postanu lake, neugodne ugodne samo zato, jer su ugodne osobi, koju ljubimo; zadovoljni smo, jer smo učinili nešto, čime smo milu osobu zadovoljili. To se osobito vidi kod svjetovnjaka. Strasti ih gone da ugode nevoljnim stvorovima što ne mogu da učine bez uvrede Božje, te se izvrgnu čak i vječnoj propasti. Kolikom pomnjom traže sredstva, da im ugode, makar i svojom štetom. Kako su zabrinuti! Što ne izmisle u svojoi strastvenosti! Kako se vesele, kad su postigli željenu svrhu!

Ljubav k Isusu, ako je istinita i iskrena, zar ne treba da ima neprispodobivu silu? Koliku želju, koliku revnost treba da uspiri ljubav u srcu našem da Isusu ugodimo! Zaista iskustvo nas uči, da duša prožeta plemenitom i žarkom ljubavlju prema Isusu, tolikom silom želi da mu ugodi te traži zgode i s veseljem ih prihvaća; a ne misli na drugo, ne bavi se drugim stvarima. Pazi na sve, čim bi se mogla poslužii u tu svrhu, mudro otkriva tisuću sredstava i vrši točno, ne propušta nijedne zgode da zasvjedoći ljubav prema Isusu. I stvari po sebi malene vrijednosti postaju velike, ako se sviđaju onome koga ljubimo; i teške stvari postaju lake, ako su mile Isusu. Ljubav sve olakoćuje. Ako se i protive našoj koristi ili ćudi, to ni za čas ne smeta dušu, koja zaista ljubi Isusa; jer takvi drže za jedinu korist i želju ugoditi Isusu. Ova jedina riječ: »Radi se o ljubavi k Isusu« u

stanju je, da goni ljubitelja Isusova sve do kraja zemlje, i ako bi trebalo prebroditi uzburkano more i pretrpjet će najveće poteškoće. Što se mili Isusu, mili se i njemu i njegova je deviza deviza Božanskog Učitelja. On govori o Isusu, što je Isus rekao Ocu: »Što se njemu mili, činim vazda.« Ja nemam druge želje, druge slave, drugog zanimanja, osim ugoditi Isusu.

Duša, koja pravo ljubi Isusa, zna da se Isusu najvećma sviđa to, ako vršimo njegovu volju, zato ona ne samo trči, nego leti svakamo, gdje samo opazi znak njegove volje. I budući da je Isus izrazio svoju volju u svojim zapovijedima, u svojim savjetima, u svojim nadahnućima, u pravilima i u naredbama starješina, zato najtočnije vrši zapovijedi Božje, velikom revnošću ispunjava sve savjete što su spojene s njezinim staležem, vjerno slijedi nadahnuća i pokrete milosti Božje; najtočnija je u vrše svojih pravila; spremna u pokornosti prema svim zapovijedima starješina. Da sve to izvrši ne pita za razloge, niti čeka nagovaranja. Dosta joj je reći: To je volja Isusova.

Zato s istog razloga duša, koja ljubi Isusa, ničega se toliko ne boji, koliko neugoditi Isusu. Ništa ne drži za malenkost, sve joj se čini veliko, što se ne sviđa Isusu. Sva druga zla drži za ništa, ako ih usporedi s uvredom Isusovom. Pretrpjela bi tisuću drugih zala, samo ne uvrijediti Isusa. Tako su čutjeli dva velika sveca i učenjaka sv. Augustin i sv. Anzelmo, kad su rekli: Ako bi

vidjeli s jedne strane grijeh i s druge pakao, ne bi zatezali ni za jedan čas s odlukom, da se prije strovale u pakao, nego da sagriješe i time uvrijede Boga i padnu u nemilost. Treba da i mi uistinu ljubimo Isusa i stečemo takova čuvstva, ako ih želimo razumjeti; a tko ih nema, taj to ne razumije, pa može li, takav reći da ljubi Isusa? Ne, duša, koja razumije što će reći ljubiti Isusa, zna, da se ne mogu složiti ove dvije rečenice: Hotimično uvrijediti Boga, i ljubiti ga nada sve. Jao nama, ako to ne razumijemo.

Duše, koje ljube Isusa, veoma žale, kada po naravnoj slabosti padnu i u malu pogrešku, i kad pomisle da se to ne sviđa Spasitelju. Većma se žaloste s malih pogrešaka, nego veliki grješnici s vanrednih opačina, pa nastoje da poprave male pogreške suzama i pokorom. Sve čine, da se izmire s ljubljenim Isusom; neutješljivi su, dok im ne oprosti; često kad su i sigurne. da su im oprštene pogreške, nemogu a da zaborave na svoju nevjernost. Tako je Alojsije Gonzaga oplakivao kroz cijeli život svoju malenu pogrešku, koju je učinio u mladosti. Takvi ne trebaju tražiti motiva za pravo kajanje. Ova jedina riječ: Učinio sam, što se ne sviđa Bogu, tako ih se duboko dojmi, te zaplaču.

Što mi tako lako počinjamo grijehe, koje držimo da su laki, tomu je uzrok, jer malo ljubimo; što se malo kajemo, što malo pokore činimo, očiti je znak, da malo držimo do negodovanja Isusova, i ujedno dokazujemo da ga premalo ljubimo.

3. Poglavlje.

Treći **učinak i treći dokaz da ljubimo Isusa:** A k o č e s t o m i s l i m o n a n j e g a i g o v o r i m o o n j e m u.

Najobičniji i najupadniji učinak je ljubavi među svim drugima, da često mislimo na onoga koga ljubimo i sigurno se može reći, da ovaj učinak ne vara. »Gdje je blago tvoje, reče Sin Božji, tamo je i srce tvoje.« To znači: gdje je ljubav tvoja, tamo je i misao tvoja. Hoćete li da znate, reče sv. Laurencije Justiniani, gdje je vaše blago? Pazite, gdje je vaša ljubav. Hoćete li da znate, gdje je vaša ljubav? Pazite gdje je vaša misao. Tako ćete doznati po svojoj ljubavi za vaše blago i po vašoj misli za svoju ljubav. Uistinu kada veoma ljubimo koju osobu, nije potrebno da nas tko drugi sjeti na nju. Tko ljubi taj ne zaboravlja, i kad započme zaboravljati, započima ne ljubiti više. Neki mudrac reče, da je ljubav slikar naravnih slika, koji prije svega naslika u duši i u srcu sliku ljubljene osobe. Iskustvo nam dokazuje to u prirodnoj i u svjetskoj ljubavi. Zar ljubav Božja, čista i nježna, nema tu istu silu? Zauzme cijelo srce napuni ga slikom ljubljenoga. Zato govori David, da bi »Prije zaboravio na svoju desnicu, nego na Jerusalem, na njegov hram i na stan svoga Boga, gdje je ostavio srce svoje, kad je bio prisiljen da se tijelom udalji« (Ps. 136.) Zato svjedoči, da kako je Bog bio jedini predmet njegove ljubavi, tako će spomen na Boga biti njegova ljubav. »Sjetih se Boga, i uzradovah se« (Ps. 76.)

I da je toliko puta uzdisao za Bogom, koliko je puta uzdahnuo: »Otvorih usta svoja, i zazvah Duha«. (Ps. 118.) Zato kad bismo mi nježno i vatreno ljubili Isusa, vazda bismo težili za njim, kako to sv. Augustin govori: »Ljubav moja, težnja moja.« Ova bi nas težnja vazda pritezala k Isusu vazda bismo mislili na njega: kamo god težim, k njemu težim. Ljubav, kad je žarka, rani srce skrovitom ranom, slatkom i ujedno bolnom ranom. O ovoj skrovitoj rani govori Zaručnica u pjesmi nad pjesmama, da joj je ranjeno srce od ljubavi: »Od ljubavi sam ranjena« (Cantic. 3.) A može li ranjena zaboraviti na svoju ranu i na onoga, koji ju je ranio? Tako i onaj koji ljubi Isusa, vazda misli na njega. Sve što vidi, sve što čuje, ponavlja mu uspomenu na nj. »Nebo i zemlja. reče sv. Augustin, i svi stvorovi na njima o tebi govore, Gospodine, i vele mi da sam dužan ljubiti te.« Ali ako bi i sve, što je oko tebe, šutjelo, ljubav, koja vlada u srcu, opominje potajno i neprestano, da ne zaboraviš na Isusa.

I ako nas poslovi, što smo ih dužni obavljati, i brige, što nam dosađuju, često odvraćaju od ljubljenoga, ljubav k Isusu nalazi tisuću načina da ga se sjetimo. Takve su strijelovite molitve, koje poput strijelica, odapetih iz gorućeg srca, dozivlju Isusa na pamet i raspiruju ljubav prema njemu. Tako podupiru našu slabost slike Spasiteljeve, što ih imamo pred očima ili nosimo na sebi. Kad ih često milo pogledamo ili ih nježno srcu pritisnemo, očitujemo, da nada sve želimo Isusa u srcu nositi. Drugi

put se poslužimo po primjeru mnogih svetaca, koji su vanredno ljubili Isusa, kratkim izrekama, kao: »Isuse moj, i sve moje! ljubavi srca moga!« nakanom, da ga želimo ljubiti, kako ga ljube Serafini; da imamo milijun srdaca, sa svima ga želimo ljubiti i sve njemu žrtvovati.

Ako nas ljubav, što imamo prema Isusu, potiče da često mislimo na njega, ista nas ljubav potiče da rado i govorimo o njemu. Kad smo kojim čuvstvom prožeti, onda i lako govorimo o tome. Govorimo, a da i mnogo ne mislimo, te se moramo obuzdati da previše ne govorimo; moramo odvraćati srce svoje, da ne govori vazda o onom u koga je zaljubljeno. »Usta govore, reče Isus, od izobilja srca.« Zato da smo puni Boga, puni Isusa Krista, rado bismo govorili o njima. Zato je Spasitelj korio Židove, da ne mogu govoriti dobro, jer su zli (Mt. 12.) Zaista očiti je dokaz malene ljubavi kršćana prema Isusu, (ako se može reći da ga ljube) što malo govore o njemu. Kad bismo te ljubili, Spasitelju moj, često bismo mislili na te, rado bismo govorili o tebi. Nemamo te u ustima, jer te nemamo u srcu. Govorimo o novostima, o šalama, o radostima. o zabavama, o modi, o tisuću malenkosti. A kada se govori o Bogu, o Isusu Kristu? Kad bi tko bio tako revan i započeo o njem govoriti, razgovori bi ohladjeli, i možda bi ga ismijehivali, jer se usudio svrnuti razgovor na Isusa. Tko zaista ljubi koga, naći će načina da govori o njemu, sve ako i dosadi drugima; a ako je jedva tko govori o Isusu, nije li to znak, da ih je malo, koji zaista ljube Isusa?

Ali ako nas priječi bilo bojažljivost, bilo mudrost, da ne govorimo o Isusu u društvu ili u mnoštvu, nastojmo barem da si nađemo neke, koji ćute s nama, s kojima od vremena do vremena da govorimo o Isusu i tako ćemo dokazati i ljubav k Isusu i uspiriti je na vanredan način u srcu prema Isusu.

4. Poglavlje.

Četvrti učinak i dokaz da ljubimo Isusa: ako revno širimo njegovu slavu.

Revnost je prema ljubavi ono, što je toplina prema ognju. Kako nema ognja bez topline, možemo reći da nema ni ognja. Tako gdje nema revnosti za slavu Isusovu možemo slobodno reći, da nema ni ljubavi prema Isusu. Zaista ljubiti reći će htjeti dobro onima, koje ljubimo i priskrbiti im to dobro svim svojim silama. Zato ako bismo pravo ljubili Isusa, oduševili bismo se velikom revnošću da mu priskrbimo svako dobro. Ali budući da je Isus skup svakoga dobra, ne možemo mu nikakovo nutarnje dobro dodati; jedino dobro, što mu možemo priskrbiti, to je vanjsko dobro, to je njegova slava, i to je jedino, što traži od nas. I jer slava Isusa Krista jest da ga ljudi upoznaju, slave i ljube, zato ako ga iskreno ljubimo, i ako smo oduševljeni gorućom revnošću za slavu njegovu, svim silama ćemo nastojati da ga svi ljudi upoznaju, slave i ljube; ne ćemo štedjeti ni briga, ni truda, pa ni života da postignemo tako slavnu svrhu.

Ova ljubav Isusa Krista, koja je oduševljavala apostole i tolike apostolske muževe, da hode po moru i da idu u najudaljenije krajeve i najdivlje zemlje; da pretrpe najveće nevolje, da podnesu neizreciv trud, brodolom, progonstva, najstrašnije muke držali su za veliku čast, i da im je sav trud obilno nagrađen, ako su Isusa mogli oglasiti i njegovo kraljestvo raširiti žrtvom svoga života.

Ova ista ljubav, koja je tolikom revnošću nadahnula apostolske muževe, oduševila je i velik broj svetih djevica i plemenitih žena, koje su plamtjele ljubavlju Isusa Krista. I njihova goruća revnost, ako i nije bila tako djelotvorna kako ona apostolskih muževa, ali je bila isto tako čista i goruća. Neke kao sv. Marija Magdalena de Pazzi, nije se mogla utješiti, što ljudi ne poznaju i ne ljube dosta Isusa Krista. Zato je ova velika svetica zanesena ljubavlju i revnošću za slavom Isusa Krista pružila ruku Propetomu, i hodajuć kanoti izvan sebe vapila koliko je samo mogla: »Ljubav ne ljube; ljubav ne ljube! ljudi slijepi i besćutni zašto ne ljubite ljubav?« Druge, kao sv. Terezija, koja se ni zašto nije zanimala, osim za Isusa Krista, bile su slomljene od žalosti, kad su gledale, kako se obesčašćuje njegovo ime, i vrijeđa njegovo veličanstvo strašnim grijesima, što se proti njemu počinjaju. Ova je bol sv. Terezije katkada tolika bila, da da bi umrla, kad je njezin Božanski zaručnik (koji ju je odredio, da zadovolji za uvrede njemu nanesene) ne bi bio na čudnovati

način uzdržao u životu. Kad je čula za veliki otpad, što je krivovjerstvo u Francuskoj učinilo, neutješljivo je plakala; nježno se tužila Isusu Kristu i uvjeravala ga kad bi imala tisuću života, sve bi rado žrtvovala za obraćenje samo jedne duše. Ona mu se ponudila za žrtvu pokore za grješnike. Ponudila mu je svoje strašne pokore. U njezinim očima te pokore nijesu tako strašne, ako se usporede s uvredama Spasitelja ili propašću jedne duše, koju je Isus krvlju svojom otkupio.

Ovakova su čuvstva, što ih udahnuje ljubav Isusova, kad je ona iskrena i goruća. Ali ako je tako malena revnost, što je mi imamo u širenju spoznaje iljubavi; ako se malo brinemo za božanske stvari; ako malo ćutimo strašne uvrede, što mu nanose i oni, koji su dužni da ga ljube; ako ne marimo, kad gledamo kako propadaju duše krvlju Kristovom otkupljene, te ništa ne činimo da ih spasimo, sve ovo očituje, da mi nemamo nikakve revnosti za slavu Isusovu. A ako nemamo revnosti, možemo li reći da ga ljubimo? a ako ga ne ljubimo, jesmo li kršćani? a ako nijesmo kršćani, što smo onda?

5. Poglavlje.

Peti učinak i peti dokaz da ljubimo Isusa: Ako hotimično trpimo za Isusa.

Najsigurniji dokaz je, da koga ljubimo, ako smo pripravni i velike patnje za njega podnijeti. Svi drugi dokazi su, ako ih uspo-

redimo s ovim ili slabi ili dvojbeni. Kad je tko velikodušan prema osobi koju ljubi, pokazuje često samo svoju taštinu i svoju slavu mjesto prijateljstva. Darovi se čine da su solidni dokazi prijateljstva. S njima naime pokazujemo, da uistinu ljubimo one, kojima ih šaljemo, jer ih više cijenimo od svoga imutka, kojeg se odričemo radi njih. Ipak ovaj dokaz, premda je inače temeljit, nije neprevarljiv, jer ima velikodušnih osoba, koje ne će baš ništa da trpe, a ipak često daju darove osobama, koje ne ljube, ili malo ljube, te time dokazuju ne toliko prijateljstvo, koliko naravnu sklonost srca svoga.

Ali patnje su jaki i neoborivi dokazi prijateljstva; jer svojevoljno trpjeti za koga znači predpostaviti ga sebi, to će reći sebe žrtvovati nekim načinom, odreći se u korist koga ljubimo naravne i prirođene ljubavi, što je imamo prema sebi, koja nas sili, da odstranimo od sebe sve ono, što nam može škoditi. Zato nas sam Isus Krist osigurava, (Iv. 15.) da je u tome najveći dokaz ljubavi, što možemo izkazati prema prijateljima, ako žrtvujemo život za njih. I sv. Pavao veli, da je Isus Krist osobito time pokazao da nas ljubi, što je umro za nas, kad smo bili neprijatelji njegovi. A mili njegov učenik govori (Iv. 13.), da je Isus Krist (premda nas je vanredno ljubio u cijelom životu svom, ipak) prema koncu života svoga osobito tim ljubav svoju dokazao, što je svojevoljno za nas patio, i to do smrti na križu.

Tako vidimo da oni, koji su veoma lju-

bili Isusa Krista, mnogo su i trpjeli za nj. Sv. Pavao, vanredni čovjek, koji je tolikim žarom ljubio Isusa Krista, koji je bio prožet duhom njegovim, cijenio je verige, kojima je bio sapet; iz ljubavi prema Isusu većma je cijenio ropstvo od svakog drugog slavnog imena: »Ja sapet radi Krista.« (Ef. 3.) Diči se ranama Spasiteljevim u svom tijelu: »Ja nosim rane Gospodina Isusa u tijelu svom.« (Gal. 6.) Tvrdi, da je sva njegova slava: počinak u križu njegovog Božanskog Učitelja (2.Kor. 7.) te je najradosniji, kad najviše pati, znajući da trpi za Isusa. Tako su ćutjeli svi oni, koji su kao sv. Pavao bili prožeti ljubavlju Isusa Krista. Sv. Andrija je čeznuo za križem. Sv. Ignacije mučenik izazivao je bjesnoću silnika, dapače i đavola; žalio je, što su lavovi bili blagi prema njemu. Sv. Franjo Ksaverski je govorio, da život bez križeva, jest najteži križ za dušu, koja ljubi Isusa. Sv. Terezija, koju je jedan Seraf ljubavlju ranio, vazda je klicala: Ili patiti ili umrijeti. Tako su ćutjeli svi sveci, koji su veoma ljubili Isusa. To nijesu razumjeli, dapače su osuđivali oni, koji ne ljube Isusa; ali koji ga žarko ljubi, lako to shvaća; dapače ne shvaća kako mogu drugi drukčije ćutjeti.

Odavle slijedi, kako ih je malo, koji žarko ljube Isusa. Samo velika ljubav prema Isusu može nam udahnuti ova čuvstva. Koji je nema, malo ljubi; a koji drukčije osjeća, ne ljubi ga nikako. Što dakle da mislimo o većini kršćana, koji se tako boje od patnje, i sve upotrijebe samo da izbjegnu patnjama, i drže, da su nesretni, kad im ne pođe za rukom oprostiti se od njih?

Što se nas tiče, ako ne osjećamo kako sveci, ponizimo se, cijenimo i divimo se onima, koji tako ćute; pobudimo u sebi želju i izmolimo je od Boga. Ako ne ćutimo u sebi silu da želimo i tražimo patnje poput svetaca, nastojmo barem da strpljivo podnosimo, kad nam ih pošalje providnost Božja; da se dovoljno podvrgnemo križevima našega staleža; da rado prigrlimo trud, potreban da ispunimo svoje dužnosti. Pazimo na tisuću prigoda, što nam se svaki dan pružaju da mrtvimo sebe, svoja osjetila, svoja čuvstva i svoje pohote; nastojmo da iskoristimo milost, kojom nas Duh Sv. potiče na dobro Ako nemamo odvažnosti da prigrlimo velika mrtvenja za ljubav Isusovu, prihvatimo barem one, koje često dolaze. Jedno popunjava drugo, i možebit jednakom zaslugom, a manjom pogibli, jer se ne ćemo uzoholiti.

Da svladamo protivnost, kojom po naravi svojoj izbjegavamo patnje, i da se oduševimo,mislimo često na ovo: ako je i teško podnijeti patnje kad ih po sebi promatramo, ipak treba da je ugodna za kršćanina patiti za Boga, koji je toliko patio za nas, i da nam patnje pružaju prilike da dokažemo Isusu da ga ljubimo, pa tako mnogo zaslužimo i postanemo slični Isusu.

6. Poglavlje.

Šesti učinak i šesti dokaz da ljubimo Isusa: Ako ljubimo svoga bližnjega radi ljubavi Isusove.

Ne možemo bolje dokazati da ljubimo Isusa, nego ako obdržavamo njegove zapovijedi a nada sve onu, koja je osobito mila njegovu Srcu. A ta je možemo reći, zapovijed: da ljubimo bližnjega svoga. Zato je na zadnjoj večeri, kad je izručio svoju oporuku i protumačio svoju zadnju volju. osobito naglasio ljubav bližnjega, što je tri puta preporučio, da nam dokaže, govori sv. Augustin, koliko mu je to na srcu: »Opetovanje zapovijedi je preporuka zapovijedi.« Tada je očitovao, da je ovo njegova posebna zapovijed: »Ovo je zapovijed moja, da ljubite jedan drugoga«, time dokazuje, da mu je ova milija od svih drugih; i dodaje, govoreć apostolima, da po obdržavanju ove zapovijedi (Iv. 13.) upoznat će njegove učenike, koji su prožeti njegovim duhom, ti ga ljube.

Mi neizmjerno mnogo dugujemo Isusu Kristu i ne možemo mu se nikada dosta zahvaliti. Kad bi on zahtijevao od nas iz zahvalnosti naša dobra, našu slavu, naš život, mi bismo mu to radosno trebali prikazati. Ali on ne treba naših dobara: »Jer ti ne trebaš mojih dobara,« jer on je gospodar sviju dobara, i njegovi su darovi, štogod posjedujemo. On to treba za našu braću, koji su ujedno i njegova braća. On sve njima prepušta i izjavljuje, da smatramo kao da smo njemu dali ono dobro, što smo njima učinili. Otac Vinko Carafa, sedmi

general Družbe Isusove, znamenit po svom porijetlu, a još većma po svojoj svetosti, jednog dana je u molitvi osjetio goruću želju da učini nešto za ljubav Isusa Krista, te začuje glas: »Podaj njima, što meni duguješ.« Kao da je Isus Krist htio da kaže: Ja ne trebam tvojih dobara i tvoje službe za se, ali trebam za svoje udove; za onog siromaka, koji je u potrebi; za onog neukog, koji nema da ga tko pouči; za onog grešnika, koji je u pogibli vječne propasti. Mene ćeš zadužiti svim onim dobrima, što njima učiniš, jer si meni samom učinio.

Zaista mi služimo Isusu Kristu, kad služimo našemu bližnjemu iz ljubavi prema njemu. On sam to jasno tvrdi u Evanđelju: »Ono, što činite najmanjemu od moje braće, meni činite.« (Mt. 16.) »Koji vas dira —govori na drugom mjestu— dira u zenicu oka mojega.« (Zah. 2.) To jest, dira me na najosjetljivijem mjestu. Iz svega ovoga možemo zaključiti, da je Isus Krist u osobi našega bližnjega, tako stvarno, kanoti u sakramentu Euharistije, premda je načinom mnogo drukčijem. Mi smo sjedinjeni s njim prvo: po otajstvu utjelovljenja, u kojem sjedinuvši se s našom naravi učinio nas je svojom braćom, kako on sam to tvrdi. »Ne žaca se braćom ih nazvati« (Hebr. 2.) Drugo: u sv. krštenju, koje nas sjedinjuje s Kristom po vjeri, čini nas djecom Božjom i svojim udovima. Treće: po milosti i ljubavi, koja nas provejava njegovim duhom, sjedinjuje nas s njim kao živa uda s glavom. Četvrto: primanjem sv. Euharistije, koja sjedinjuje duše naše s Isusom Kristom na

najuži način kao svoje zaručnice. Kad je dakle naš bližnji tako usko sjedinjen s Isusom, dakle je i jedno s njim: »Ja u njima, govori Spasitelj, i ti u meni, da budu posve jedno« (Iv. 17.); dakle je Isus Krist, koga ljubimo u našoj braći. I zato veli punim pravom, da njemu činimo, što činimo najmanjemu od njegovih. S toga razloga isti motivi zahvalnosti i pravednosti (koji nas vežu da ljubimo Isusa i tako da dokažemo svoju vjernost) vežu nas da ljubimo i služimo i svojoj braći.

Odavle slijedi n a p r v o m m j e s t u, da je izvrsno i veoma korisno vježbati se u tome, da vidimo Isusa u našem bližnjemu. To je sredstvo sigurno i lako da častimo i nježno ljubimo bližnjega. Zaista ako gledamo siromaka kakav je, sve nas odvraća od njega. Ako pogledamo nesavršena čovjeka, puna slabosti, sve nas potiče da ga prezremo. Pogledamo li neprijatelja, koji nas je uvrijedio, sve nas ljuti, sve nas potiče na osvetu. Ali gledamo li toga čovjeka u Isusu Kristu, i Isusa Krista u tom čovjeku, onda će se osveta promijeniti u ljubav i nježnost. Sv. Pavao nas potiče da takim čuvstvom gledamo u našoj braći naše pretpostavljene, i da ih susrećemo s počitanjem i saučešćem (Fil. 1.)

Na d r u g o m m j e s t u slijedi, da u nesigurnosti u kojoj živimo da li ljubimo iskreno Isusa, treba da se veselimo, što imamo jasan i osjetljiv znak u ljubavi bližnjega. Sv. Ivan (ljubezni učenik, koji je zaslužio, da ga zovemo apostolom ljubavi) osigurava nas : »Ako ljubimo jedan drugoga, ljubav je njegova u nama savršena«, to

će reći: samo ljubav, kojom ljubimo Isusa Krista, može nas osposobiti da ljubimo ne samo nevoljnika, koji nas svim, što ima na sebi, odvraća od sebe, nego i neprijatelja koji nas je teško uvrijedio, i koji nas sa svim sposobnostima svojim samo na mržnju i osvetu potiče. Dakle ako me samo ljubav prema Isusu Kristu i njegova zapovijed mogu osposobiti da oprostim neprijatelju, da ga ljubim i dobro mu činim, ne mogu a da ne ljubim Isusa Krista, jer iz ljubavi prema Isusu ljubit ću i najodvratnije osobe.

7. Poglavlje.

Sedmi učinak i sedmi znak da li ljubimo Isusa Krista: A k o g a n a s t o j i m o n a s l j e d o v a t i.

Jedno od bitnih dokaza i stvarnih učinaka ljubavi prema Isusu Kristu jest želja da ga nasljedujemo, da postanemo slični njemu. On govori svakomu od nas: »Koji me ljubi, nasljeduje me.« Možete li, a da me ne ljubite, koji mi toliko dugujete, koji sam vam toliko dobra učinio, toliko muka za vas pretrpio, od tolikih zala vas oslobodio? Ali ako me ljubite, onda me nasljedujete, jer to je poglaviti znak, što ja zahtijevam od vaše ljubavi. I zaista kako je naš Gospodin time najbolje dokazao da nas ljubi, što je postao sličan nama, tako i mi ne možemo bolje dokazati da ga ljubimo, nego ako postanemo slični njemu. Ako to ne či-

nimo, ne ćemo se moći ispričati, jer on se nije žacao da postane sličan nama premda ga je mnogo stalo, jer morao je nekim načinom da odloži svoju veličinu, svoju moć, da se liši za muke svoga blaženstva; dok mi, nasljedujući njega postizavamo svoje savršenstvo, siguran znak i zalog svoga najvećeg blaženstva.

Kad mi koga ljubimo, nastojimo, da ljubav svoju tako zasvjedočimo te isključimo svaku sumnju o našoj ljubavi prema dotičniku. Isus Krist nam kaže, kako je najsigurniji i njemu najugodniji znak da ga ljubimo: ako svom dušom nastojimo te ga nasljedujemo i postanemo posve slični njemu. Zar ne treba dakle da naš poglaviti posao bude nasljedovanje Isusovo? Osim toga kad mi koga nježno ljubimo, jedina je naša želja, da se s dotičnim što uže sjedinimo, da se pretvorimo u nj, da postanemo nekim načinom jedno s njim. Ali možemo li se bolje sjediniti s Isusom, nego ako srce svoje udesimo prema srcu njegovu, dušu svoju, čuvstva svoja, osjećaje svoje s njegovima? A to je svrha i plod savršenog nasljedovanja. Napokon kad mi koga ljubimo, sve upotrijebimo, da ga sklonimo te on ljubi nas. Ali mi ne možemo bolje skloniti Isusa Krista da nas ljubi, nego ako mu postanemo slični. Jer isti razlog, koji ga sili da ljubi sama sebe ljubavlju nužnom i neizmjernom, veže ga da ljubi svakoga, koji mu je sličan. I ova sličnost čini, da tako reknemo, te postanemo drugi Isus. Zato vidimo, da oni, koji su goruće ljubili Isusa, sve su svoje sile uložili da nasljeduju Isusa i da mu po-

stanu slični. To je činio sv. Pavao, koji je rekao, da je Isus Krist njegov život: »Meni je živjeti Krist.« On nije više živio vlastitim životom, nego Isus Krist živio je u njemu; da je raspet na križ s Isusom Kristom. Takvi treba da su i takvi su zaista osjećaji sviju onih, koji zaista nježno i žarko ljube Isusa; svi govore sa sv. Pavlom i to istinito govore: Ja ne živim više svojim vlastitim životom, nego samo životom Isusa Krista; on živi, on djeluje, on misli, on govori, on želi u meni. Imaš li ova čuvstva u sebi? Ne možeš drukčije osjećati, ako uistinu ljubiš Isusa Krista: i ako ne osjećaš tako ili protivno osjećaš, sebe varaš, ako misliš da ljubiš Isusa, govorilo ti srce kako mu drago, bila još tako velika nježnost, što misliš da osjećaš prema njemu. Odavle je jasno, kako je malen broj onih, koji zaista ljube Isusa Krista i to među onima, koji po staležu svom vode uredan i pobožan život, jer je tako malo onih, koji jedino ili barem poglavito nasljeduju Isusa i život svoj uređuju prema njegovu. Kako je dakle malo pravih kršćana! Daj, dragi moj Isuse, da te ljubim, da te nasljedujem, ali da te pravo nasljedujem, te imam siguran dokaz da te ljubim.

8. Poglavlje.

Osmi učinak i osmi dokaz, da ljubimo Isusa Krista: Ako smo oduševljeni za sve ono, što se bilo ma na koji način odnosi na Isusa Krista.

Kada nekoga veoma i nježno ljubimo, ona ista ljubav kojom ga ljubimo, potiče nas da ljubimo i sve ono, što se odnosi na nj, jer su nekim načinom dio njegova bića. Time dokazujemo namjeru i širinu naše ljubavi. Tako isto kad velikodušno i nježno ljubimo Isusa, ljubav kojom ga ljubimo prelijeva se s njegove osobe na sve ono, što je nekim načinom u vezi s njime. Tako ljubimo i častimo njegove slike, koje nam ga predstavljaju, koje nam ga dozivlju u pamet, koje nam ga vazda predočuju. »Velika je je utjeha za nas, veli sv. Terezija, kad vidimo slike Isusa Krista, kad ga ljubimo. Što se mene tiče, volila bi svagdje ih vidjeti, kamo god pogledam.« Što bi nam moglo biti ugodnije gledati, nego ono što ljubimo, nego ono za čim čezne srce naše? Tako običavaju, koji veoma ljube Isusa, nositi sliku njegovu na sebi, u sobi i često na nju pogledaju. Zar nije sramota, što u nekim kršćanskim kućama nema ni propela? A nema ljepšeg uresa za kršćansku kuću. Ali možebit da neki zato ne drže, jer siromaštvo jednoga Boga, koji umire na križu, osuđuje bogatstvo i izobilje njihove kuće.

To isto budi u nama čuvstva velikog počitanja i nježnosti prema presvetom imenu Isusovu. Sv. Augustin reče, da je nerado čitao knjigu, u kojoj nije našao ime Isus. Sv. Bonaventura pripovijeda o sv. Franji, da nije mogao izustiti, ni čuti gdje drugi izgovaraju presveto ime Isus, a da mu se srce ne napuni utjehom i čuvstvenom radošću, što mu se i na licu pokazalo. Sv.

Bernardin je u sili ovog sv. Imena vanrednim govorništvom zlatnim slovima tumačio narodu značenje sv. Imena i čudnovatim plodovima napunio cijelu Italiju. Sv. Ignacije mučenik je usred svojih muka neprestano izgovarao ovo sv. Ime, što je za njega bilo vrelo jakosti i utjehe. Ali ga ne bi toliko puta izgovarao ustima, da ga nije nosio u srcu, gdje su ga našli zlatnim slovima napisana poslije njegove smrti. On je bez sumnje naučio ovu krepku pobožnost od sv. Pavla apostola, koji je tako ljubio ovo ime,da ga je više od dvjesta puta napisao u svojim poslanicama. S ovom istom ljubavlju je vapio pobožni sv. Bernardo: »Ja ne nalazim utjehe u čitanju krasnih knjiga, ako u njima ne nalazim imena Isusova. Rasprave i učene koferencije ne mile mi se, ako se u njima ne imenuje Isus. Ovo ime zasladuje sve stvari. Ono mi je med u ustima, miloglas u ušima i najveća radost u srcu.«

Zato nas potiču na pobožna čuvstva sve one knjige, koje o Isusu govore, a još većma one, u kojima sam Isus govori, kao što su sve knjige sv. Pisma, a nada sve sv. Evanđelje. Zato treba da poštujemo i na osobit način cijenimo načela, koja čitamo u tim božanskim knjigama, jer su izišla iz ustiju samoga Isusa Krista; treba da ih poštujemo. da ih promatramo i da po njima uredimo svoj život. Tko ljubi Isusa, pretpostavlja ova sveta načela pogubnim načelima svjetskim i kao štitom s njima se čuva od grijeha, od đavla i svijeta.

Napokon budući da je presveta Djevica najtjesnije bila spojena s Isusom Kristom; jer je ona njegova Majka; jer je on po njoj postao naš spasitelj; jer je od nje primio tijelo, koje je žrtvovao za nas na križu; krv što je za nas prolio do zadnje kapi iz ljubavi, sve ovo budi osobitu ljubav štovanje i pobožnost prema Majci Božjoj u svim onima, koji ljube Isusa Krista. Možemo reći, da nije moguće ljubiti Isusa Krista, a da ne ljubimo Mariju, niti ljubiti Mariju, a da ne ljubimo Isusa. Tako je uzak vez između Majke i Sina, da se ne da prekinuti. Sve zasluge i slava Marijina je od Sina; sva pobožnost, kojom štujemo Majku odnosi se i na Sina. Zato sva pobožnost prema Majci, ne samo da ne umanjuje pobožnost prema Sinu, kako neki misle, nego nas još uže sjedinjuje s Isusom. Ljubimo dakle Mariju radi Isusa, ljubimo Isusa radi Marije. Po Mariji smo primili Isusa, po Mariji treba da idemo k Isusu. Utecimo se se Mariji, da nam isprosi ljubav prema Sinu svom. Marija, koja je vazda spremna da usliša molitve, zar nam ne će isprositi milost, koju ona većma želi da nam dade, nego što mi želimo da je primimo? Jer ona želi nada sve, da sva ljudska srca plamte ljubavlju prema Isusu.

SADRŽAJ:

Strana

Uvod 3

O ljubavi Isusa i kako si je možemo steći.

PRVI DIO:

Osam uzroka, kojima možemo probuditi ljubav prema Isusu Kristu.

1. Uzrok 5
2. Uzrok 8
3. Uzrok 14
4. Uzrok 17
5. Uzrok 22
6. Uzrok 25
7. Uzrok 31
8. Uzrok 34

DRUGI DIO:

Osam sredstava, koja nam olakoćuju, da si stečemo ljubav prema Isusu.

1. Sredstvo 40
2. Sredstvo 41
3. Sredstvo 42
4. Sredstvo 44
5. Sredstvo 45

Strana
6. Sredstvo 46
7. Sredstvo 47
8. Vježbe i molitve 50

TREĆI DIO:

Osam učinaka i osam dokaza ljubavi prema Isusu Kristu.

1. POGLAVLJE:
Prvi učinak i prvi dokaz da ljubimo Isusa . . . 58

2. POGLAVLJE:
Drugi učinak i drugi dokaz da ljubimo Isusa . . . 61

3. POGLAVLJE:
Treći učinak i treći dokaz da ljubimo Isusa . . . 65

4. POGLAVLJE:
Četvrti učinak i četvrti dokaz da ljubimo Isusa . . . 68

5. POGLAVLJE:
Peti učinak i peti dokaz da ljubimo Isusa 70

6. POGLAVLJE:
Šesti učinak i šesti dokaz da ljubimo Isusa 74

7. POGLAVLJE:
Sedmi učinak i sedmi dokaz da ljubimo Isusa . . . 77

8. POGLAVLJE:
Osmi učinak i osmi dokaz da ljubimo Isusa . . . 79